

„Ako išta ikada zaslužuje da se svim srcem želi, onda je to istinita vera i njeno ispravno širenje. Ništa ljudima ne može da pruži veću radost ni veću korist od ispravnog načina poštovanja Boga, koji nazivamo religijom. Toliike su blagodeti koje iz prave religije proističu, da niko, kome je dato da doista okusi njene plodove, neće poreći da ona daleko iza sebe ostavlja druga zadovoljstva, niti će poželeti da je zameni nekom drugom pogodnošću, kakva god da je.

Ljubav, koju nam je priroda usadila prema drugim ljudima, ne samo da od nas zahteva da radost koju nam vera pruža želimo i za druge, nego da im čak, koliko je u našoj moći, obznanjujemo i pribavljamo pomoćna sredstva kako da do nje dođu. Ali, da je u tako ozbiljnom i teškom poslu potrebna veoma velika pažnja i obazrivost, ne sumnja niko ko je valjano procenio ozbiljnost zadatka. Treba, dakle, razlikovati legitimna sredstva od onih koja to nisu, i tu razliku treba dosledno poštovati. Ukoliko se ne pazi, nanećemo ogromnu štetu onima kojima smo nastojali da budemo od koristi, i umesto radosti koju izaziva vera, stvoriće se odbojnost i mržnja prema onima koji se trude da nam učine dobro.”*

KRITIKA TOTALITARNOG UMA

ili

Sektologika

ili

Istinita vera i logika u službi rasvetljavanja promašaja totalitarnog uma
kao i sociološke pojave poznate pod nazivom sekta

Šta je to totalitarni um? Pa to je um koji se slaže, koji se ne svađa, koji prihvata opšte prihvaćeno. To je um koji se plaši, koji podilazi autoritetu, ne postavlja pitanja, um koji je lako prevariti, obrnuti, okrenuti, upotrebiti, manipulirati, izbrisati. To je jednom rečju um bez uma, to je bezumlje, ali ono koje hoće da vlada, ono koje je u pravu milom ili silom, ono koje je totalna suprotnost zdravom umu i rasuđivanju a tako proketo prisutno i u većini.

Šta je to sekta? Možda je teže naći odgovor na ovo jednostavno pitanje jer izgleda da većina ljudi u Srbiji danas zna mnogo toga protiv sekti, a malo ko zna šta je to zapravo sekta. Sekta je sekta! Nešto najgore pored narkomanije i ostalih loših pojava. A šta najgore? Pa sekta, nešto strašno, prestrašno... Ove dve teme su osnova ovog razmišljanja, dakle kritika totalitarnog uma koji smo opisali delimično data kroz odnos prema društvenim pojavama krštenih kao sekte u užem pa i širem okruženju.

Poslednjih godina je izašlo nekoliko knjiga o "lovcima na duše" (sektašima) i sličnim pojavama koje tretiraju stručnjaci za tu oblast, psiholozi, socijalni radnici, teolozi, nekad i policajci. Opšta kampanja protiv sekti je učinila da veći deo populacije na našim prostorima, iako zapravo ne zna šta su to sekte, vrlo dobro zna da su nešto strašno - loše!

Postoji izreka: mali broj ljudi misli, neki misle da misle, a većina bi se pre ubila nego da misli. I šta toj većini preostaje - pa da neko drugi, pametniji, obavešteniji ili naprosto nije važno ko - misli umesto njih, važno je da se čovek ne muči, ima on svoje brige i probleme u životu.

Dostojevski ističe sličnu ideju u "Legendi o velikom inkvizitoru" o ljudima koji čeznu za onim ko će im dati hleb i umiriti savest: "Bolje nas zarobite, samo nas nahranite"¹ - to je povik gomile koja ne razume visine Spasiteljevih zaveta i učenje koje je po Inkvizitoru "svojom uzvišenošću pogubilo svet umesto da ga spase, jer čovek je slab i podao i voli onog ko mu dozvoljava da greši". Ova genijalna psihološka zapažanja su svesremena i istinita, a nažalost i danas prisutna u nama i oko nas.

U knjigama poput "Verske sekte"², "Ispovesti žrtava sekti" i dr. uglavnom se navode primeri ekstremnih pojava ubistava, samoubistava, masovnih ubistava, orgijanja u ime i pod uticajem verske organizacije (sekte) kao i mentalne manipulacije od strane sektinih autoriteta. Opisi nekih aktivnosti, obreda i rituala, zastrašujući su i uglavnom se odnose na žrtvovanje životinja ili čak ljudi, male dece. Iako je dobro i potrebno biti informisan, smatram da nije poželjno preterano se uživljavati u sve to, a naročito nije uputno detaljno izučavati kojekakve satanske simbole i crteže. Ne verujem da to može imati pozitivan efekat na bilo koga, jer, kao što poslovice kaže: "ako se hiljadu godina boriš protiv aždaje, na kraju i sam postaješ aždaja". Dakle, put borbe protiv nečega što je loše nije u tome da se naš um bavi upravo tim - lošim. Osnovne proverene i dokazane informacije (bez onoga što se načulo ili se priča) su dovoljne da razuman čovek shvati da je neka organizacija loša.

Ne želim da ovo razmišljanje bude pretenciozno, niti da bilo koga branim kao što ne želim bilo koga da napadam. Moja je želja u ovom "pisanju", kao i uopšte u životu da,

koliko god je moguće, dođem do nepatvorene istine, da budem slobodna i hrabra, da živim bez nepotrebnih opterećenosti. Znači hajde da rasvetlimo tu zonu sektaškog sumraka u ljudskim umovima. A ovo o životu bez nepotrebnih opterećenja je za mene kao osobu prevažno iz prostog razloga što toliko ljudi sebe u svojim životima opterećuju raznim tabuima, modama, stajlinzima, mentalitetima, prilagođavanjima koja su sa stanovišta večnosti bezvredna. To možda donosi sitne kratkotrajne, ovozemaljske prednosti, ali toliko mizerne da je zaista maloumno prodavati duše zbog njih.

Nepristrasno i objektivno treba prići problemu sekti na našim prostorima i uopšte, ali sa posebnim osvrtom na specifičan mentalitet srpskoga naroda i organizaciju srpske države.

Koliko sam ja informisana sve verske organizacije, izuzev nacionalnih koje su proglašene za pravna lica, u narodu slove kao sekte. Poneko dođe u nedoumicu kada čuje ovo jer smatra da je verska organizacija nacionalna ako je samo jedna nacija zastupa. Međutim, nacionalna crkva je i višenacionalna. Nije poenta u tome koliko nacija joj pripada već po kom principu bira verništvo. Za mene se tu otvara prvi problem. Kako je moguće da se vera posmatra politički? Pojasniću. Čovek ima potrebu da spozna istinu, to je jasno. Ta potreba je kod mnogih više ili manje potisnuta, ili izvitoperena, ali trebalo bi da je odlika zdrave, kreativne i slobodne ličnosti. Pitam se, ako su pravoslavni, katolici, muslimani, judaisti i drugi priznati kao crkve (vere) - da li to znači da su svi oni u pravu i da nude, koliko se može spoznati, istinu o Bogu, spasenju, čoveku. Važno je zapaziti da su njihova učenja do te mere različita da je ovo tvrđenje potpuno isključeno. Ako su katolici u pravu, Jevreji to sigurno nisu ili ako islam nudi istinu o Bogu onda nije moguće da pravoslavci čine to isto. Iz ovoga sledi da priznate verske organizacije isključuju jedna drugu doktrinarno, a politički se priznaju. One nisu priznate od strane države zato što nude istinu. Po čemu se one onda razlikuju od nepriznatih verskih organizacija, zašto su katolici priznati iako stoje iza mnogo više grehova, a Jehovini svedoci, na primer, nisu?

Čini se da glavni kriterijum za diferenciranje jednih od drugih jeste nacionalni, a zakonom se, dakle, podržava očigledna zabluda da su religiozna pripadnost i nacija jedno isto. Ovo sprečava ulazak pojedinca u veru i na kraju stapanje sa univerzalnom ljubavlju.

U ovakvoj klimi međukonfesionalnih odnosa "borci protiv sekti" navode zverska i nečovečna dela pripadnika nepriznatih verskih organizacija, a istovremeno se prećutkuju neopisiva zverstva koja su u raznim verskim ratovima počinili pripadnici kod nas zvanično priznatih crkava (verskih zajednica): islamsko - judaistička vekovna krvarenja, krstaški ratovi, pravoslavno istrebljivanje bogumila, džihad... to su nedela počinjena uz blagoslov tadašnjih verskih vođa i crkvenih velikodostojnika priznatih crkava. Najveći istorijski zločin (u svetlu hrišćanske civilizacije) je počinila judaistička crkvena elita - razapinjanje Isusa Hrista, izbavitelja čovečanstva, Božjeg sina, Mesije. Judaistička verska zajednica je priznata crkva, iako nije priznala Mesiju, i što je još besmislenije, uporno i tvrdoglavo čeka njegov prvi dolazak da bi opravdala svoj zločin. Ovim nikako ne želim da povredim nečija osećanja i propagiram antisemitizam. Govorim istorijske činjenice u skladu sa kriterijumima koje sam uzela za merodavne - Sveto pismo i pre svega ono o čemu će kasnije biti više reči. Pominjem nehrišćanske verske zajednice samo u sociološkom, ne i duhovno relevantnom kontekstu, budući da je ličnost Bogočoveka Isusa Hrista, po meni, s

pravom zauzela vodeće mesto kao verski autoritet.

Ali, reći će neko, sve je to opravdano, ljudi ratuju jer je to normalno. Svi ti konclogori, ubistva, masakri, mržnje, sve je to normalno. Sekte su nenormalne.

U čemu je razlika?

Otvaramo sada teško filozofsko pitanje - šta je to normalno?

U naše vreme, čini se više nego ikada ranije, ljudi čeznu za normalnim, možda stoga što je to sve ređa pojava u svetu. Danas su normalne stvari za koje se gubio život u prošla vremena, granice su pomerene u svakom smislu, moralnom pre svega. Dovoljno je okrenuti se oko sebe, pogledati reklamne spotove, filmove, časopise, mnogo toga što je deo "normalnog" života, i (s obzirom na posledice po sreću ljudi i zdravlje društva) nije teško shvatiti da sve to, blago rečeno, i nije baš tako normalno. Ovo ističem zato što borci protiv sekta većito forsiraju upravo reč - normalno. Vratiti se u normalan život, normalnim ljudima u normalnu socijalnu sredinu, a pod tim se valjda podrazumeva ovo naše društvo u kome je, na primer, razgolićenost poželjna, a pornografija uglavnom legalizovana, pa se žensko telo umesto da bude oboženo svetom erotskom nežnošću i toplinom majčinstva, koristi kao "roba" i sredstvo za raspirivanje niskih strasti što upropaštava ljudske duše.

Dalje, nije teško zapaziti trend da se homoseksualnost kao patološko ponašanje odobrava i sa simpatijama prikazuje u mnogim filmovima i serijama zvaničnih medija. Korupcija i zloupotreba društvenog položaja i čoveka je svakodnevica "normalnog" života, i što je najveći problem, sve je veća tolerantnost društva prema ovim pojavama, sve je manje javne osude i prigovora savesti. Nisam mitoman i ne želim da kažem da su u ranijim vremenima društva bila idealna, ali činjenica je da je ovo naše daleko od normale. Sve više mladi ljudi, nezaštićeni, i bačeni u ovaj licemerni svet, grcaju, muče se, traže neki put i način da se izbave, da pronađu mogućnosti da se ostvare, da budu deo nečega što bar izgleda kao da je korak napred. Biti "normalan" u mnogim slučajevima znači pristati na najodvratniji satanizam, na izdaju sebe samoga.

Danas je kriza autoriteta na granici njegovog totalnog nestajanja. Političari su predmet sprdnje osnovaca, isto je i sa profesorima, a o roditeljima se retko može govoriti kao o autoritetima istine, pravde, ljubavi budući da je kriza braka i porodice snažnija nego ikad. Poražavajuća statistika razvoda, brakovi iz interesa, sramne prevare, psiho-fizička zloupotreba dece, sve je to normalno danas. Ne treba mnogo govoriti o uzrocima; u današnjim uslovima lako je upasti u preljubu, doći do droge i drugih razarača doma, a samim tim i društva. Jasno je da nam se sve to servira sa zapada (ili istoka, severa, juga) ali zašto uzimati sve što se servira? Mi smo krivi što prihvatamo i etaloniramo loše stvari koje dolaze prvenstveno iz Amerike. Međutim ne dolaze odatle samo loše stvari. Ima dosta toga što je dobro. Zašto naši mladi stručnjaci idu tamo i pored velike ljubavi prema svojoj zemlji? Zato što tamo imaju finansijske, tehničke i druge uslove za stručno usavršavanje, a čega ovde jednostavno nema. Neke stvari su i dobre. Sa druge strane, naša pravoslavna patrijarhalna zajednica i herojsko-patrijarhalni mentalitet izumire iako se nalazi negde duboko u nama, u našem kolektivno - nesvesnom. Na kraju nova vlast koju smo mi izabrali u potpunosti je okrenuta i vodi upravo ka tom ozloglašenom zapadu pa zajedno sa dobrim, nekritički prihvata i loše stvari: tehnizaciju, dehumanizaciju, materijalizam (komunizam u nas), otuđenje čoveka od njegovih bližnjih. To je izgleda

nužan istorijski proces i zbog toga niko nije nesrećniji od mene, i svi slični meni mogu da se pomire sa situacijom i da shvate da su nepopravljivo bivši - a možda i budući.

Opšte je mišljenje da su sekte (pseudohrišćanske) ubačene sa zapada da unište naš nacionalni identitet i naše pravoslavlje. Američki filmovi takođe dolaze sa zapada i uništavaju naš nacionalni identitet i naše pravoslavlje, pa su ipak ocenjeni kao bezopasni. Koliko bludnika, lažova, lopova i ostalih devijantnih ličnosti je proizveo takav TV odabir.

Zaključak je da:

- TV je sektaš koji isušuje misao;
- nema normalnog (ukoliko izuzmemo minorne pojave) u našem društvu što bi usmerilo mladi život u pozitivnom smeru;

- osnovna karakteristika normalnog jeste licemerje - zdrava forma iza koje se krije bolestan sadržaj, sve je kao na pozornici, puno glume i laži i to je vrzino kolo...

- Gde naći normalu - izlaz?

Sve ovo se odnosi samo na onaj mali procenat mislećih koji su zapravo jedino sposobni da budu istinski religiozni, a ne odnosi se na one koji su iz zabave, dosade ili nekog sličnog motiva ušli u versku organizaciju, dobru ili lošu.

Misleći ljudi se pitaju gde je normalan, istinit, pošten život pun prave ljubavi i poštovanja. Pre ili kasnije takav čovek se nađe u religioznim vodama, jer su one neizbežne kada neko traga za istinom, pravdom, ljubavlju. Mladi čovek se susreće sa jednom od mnogobrojnih verskih organizacija, priznatom ili nepriznatom od strane društva u kom živi, i ulazi u svet religije. Ovde ću se zadržati na hrišćanskim zajednicama, pre svega nepriznatim ili sektama, posebno onim nedestruktivnim.³ Po meni, destruktivne su veliko zlo svakog društva, ali idu u red svih negativnih pojava koje su poznate kao takve. Evo jednog primera iz knjige pod naslovom "Ispovesti žrtava sekti"⁴:

Jedan mladić govori kako ga je drug iz razreda pozvao u satanističku crkvu. Na prvom ritualu sveštenik je rekao: gledaj, pa ako ti se sviđi dođi opet. Tu je dečak video klanje kokoške posle čega su svi pili njenu krv, a onda su usledile opšte orgije... i došao sledeći put kada su ga svečano proglasili članom satanističke organizacije pošto je sam učestvovao u svim tim ritualima. Je li za to kriva sekta ili je on sam odlučio da u tome učestvuje? Zar nisu krivi društvo, porodica u prvom redu, školstvo i on sam za prihvatanje tako očigledno loših pojava. Za tako nešto je neophodna unapred problematična psiha i već poremećena ličnost. Naravno, mladima je sve interesantno i vole sve da probaju, ali vaspitanjem se mlad čovek uči da razlikuje bezazlenu zabavu od ozbiljno poremećenih oblika zabave.

Napravila bih kratku digresiju koja može, istina minimalno, da baci svetlo na iracionalno čudo prihvatanja otvoreno satanističkih organizacija. Taj, ne toliko presudan ali postojeći elemenat, je kolektivno nesvesno nasleđen paganski sloj duše. Osim Jevreja koji su bili monoteisti, svi ostali narodi su bili politeisti, mnogobošci, pagani. Žrtvovanje je sastavni deo svih religija, pa čak i prave, biblijske. Svesna sam da je u ovu izjavu upleten moj lični stav koji, otvoreno kažem, glasi kao protestantski logo s početka - sola scriptura⁵ - kao kriterijum istinitosti i merilo pravde. To nije u praksi zaživelo čak ni u protestantizmu, ali verujem da će zaživeti u srcima iskrenih ljudi koji žele jednoga dana da se nađu na novoj obnovljenoj planeti sa svojim Gospodom. U Bibliji starog zaveta, životinjske žrtve su

bile slika ili simbol Hristove žrtve koja je trebalo da bude prineta u budućnosti. U Novom zavetu nailazimo na jednu samožrtvu Bogo-čoveka Isusa Hrista, koja je prineta umesto svih ljudi koji su zgrešili. Po Božjem zakonu, "plata za greh je smrt", i koja duša zgreši gubi večnost. Ovom zamenom Hristov život i njegova pravda se poklanjaju onome ko se pokaje i prihvati Hristovu žrtvu umesto svoje, a Hristova smrt se uračunava umesto smrti pokajnika. Na ovoj plemenitoj zameni zasniva se božanski plan spasenja: "...ali On bi ranjen za naše prestupe, izbijen za naša bezakonja, kar beše na Njemu našega mira radi i ranom Njegovom mi se iscelismo..." Takođe, svi paganski narodi su u svojim bogosluženjima imali žrtvovanja životinja i ljudi, ali kao sredstvo umilostivljenja svojih razjarenih bogova. Dok se u pravoj hrišćanskoj veri čovek spasava verom u Isusa Hrista Spasitelja, dotle se u paganstvu čovek opravdava delima (kroz žrtve).

Velika je razlika između Boga Biblije i paganskih božanstava u karakteru. Dok nam se Bog Biblije predstavlja kao Bog ljubavi, praštanja, milosti do tog stepena da se i sam telom ponizno prineo na žrtvu radi čoveka, paganski bogovi su surovi, hiroviti, traže ljudske žrtve da bi se smilovali i više liče na surove ljude nego na viša bića, zapravo jasno je kao dan da oni ne postoje, nego da su čovekov nevešti izum kojim pokušava da reši problem greha i iskupljenja. Na svetu tako postoje dve religije, dva puta spasenja. Prva se zasniva na opravdanju pred Bogom putem vere i formirao je Bog, stvoritelj neba i zemlje, a druga je čovekov izum i zasniva se na opravdanju kroz dobra dela ili žrtve i samomučenja. Ovakvom nezrelom egu je lakše da čini i prihvati svakojake gadosti nego da se jednostavno pokaje, prihvati Božje oprostjenje i bori u dobroj borbi vere za pošten život.

Paganski rituali su pored surovih i besmislenih životinjskih i ljudskih žrtava najčešće sadržavali i orgije, kao i pijanstva i ostale oblike nemoralnog ponašanja - potpuno identično kao i satanisti danas. Pošto Srbi kao paganski narod imaju neslavnu religijsku prošlost, nije isključeno da se negde u dodiru sa takvim oblicima bahanalija upali "lampica" paganske prošlosti (ili lampica posle TV-a).

U ovom našem svetu se nudi svašta. Neko će posegnuti za drogom, neko ne, neko će prihvatiti satanizam, neko ne. Čovek ima slobodnu volju i odgovoran je za svoje postupke. Neko može reći: da, ali on je indoktriniran, hipnotisan, izmanipulisan, začaran. Jeste, ali tek pošto je sam pristao na to. Retki su slučajevi u kojima čovek potpuno nesvesno postaje žrtva takvih stvari. Popularni pevači uz stravične scene na koncertima otvoreno propagiraju satanizam kroz nošenje satanskih simbola i sve se to smatra za dobar fazon, kul stvar, mladalački originalno. Pogledajte licemerje našeg društva. Dobar broj javnih ličnosti su uživaoci opojnih sredstava i droga, nemoral šou biznisa je poseban biznis, a ponekad otvoreni satanizam pevača i rok grupa ne smeta da oni postanu idoli mladih. Kada mladi, vođeni njihovim primerom, postanu sve što i njihovi idoli, to je strašan problem i kriva je droga, destruktivna sekta i sl. Nije kriva droga, sekta, kriv je onaj koji postaje deo nje ili je afirmiše. Mentalna manipulacija je prisutna u sektama - a gde to nije? Čitav život je prožet mentalnom manipulacijom čoveka nad čovekom na svim nivoima: u porodici, na poslu, u gotovo svim odnosima. Ovo nije pesimistička već realna slika sveta. Jedina odbrana od mentalne manipulacije je zdrav um, zdrava i uravnotežena ličnost. To je jedina odbrana od sekte.

Toliko o destruktivnim sektama. Generalno, nije problem u njihovom postojanju, nego u ljudima koji je održavaju i podržavaju.

Ne može se ništa uništenjem sekte postići. Potrebno je izlečiti ljude. Postavlja se pitanje: kako lečiti ljude? Da li je metod dosadašnjih boraca protiv sekti ispravan?

On sadrži:

- detaljno iznošenje gadosti koje se dešavaju u destruktivnim sektama;
- porodične tragedije koje iznose ožalošćeni roditelji čija su deca u nedestruktivnoj sekti i koji najčešće uopšte nisu religiozni, pa ih motiviše samo roditeljska briga, a pripadaju kategoriji napred opisanih "normalnih" ljudi. U srpskom narodu su veoma prisutni bezbožni komunistički brakovi koji navlače prokletstvo na supružnike i potomstvo pri čemu se roditelji ne smatraju odgovornim kao članovi bivše komunističke sekte.

Evo jednog reprezentativnog primera⁶:

Čovek ateista iznosi porodičnu tragediju jer su mu žena i kći u Jehovinim svedocima. Pošto nije bilo uzajamnog razumevanja, žena i kći su ga napustile. Iako ih nije razumeo i nije odobravao njihov izbor, nastavio je da ih voli i pomaže. Kasnije je obnovio kontakt sa ćerkom i krivio je sektu što je ona bila neudata iako je imala trideset godina i što je imala nervne probleme. Ipak su obnovili porodični odnos.

Niko ne može da tvrdi, na osnovu materijala iznetog u knjizi, ko je tu u pravu, a ko ne. On je bio čovek takav kakav je bio sa svojim načinom razmišljanja, a one su težile nečemu drugom. Mi znamo samo njegovu verziju, a nije isključeno da su obe strane problematične na svoj način. Po priči, žena i kći su nadmene i neuravnotežene ličnosti željne duhovnog života, a on dobar, popustljiv, pun ljubavi za porodicu, ali nesposoban za duhovni život. To je pogrešan spoj koji rezultira porodičnom tragedijom - zar je malo takvih slučajeva i bez sekte. Nepošteno je to što se u svemu krivi samo sekta i ljudska nesreća se iskorištava kao propagandni materijal. Ljudi su ti koji biraju sve, pa i sektu, i niko nema pravo da preuzme monopol nad bilo čim. U ovom konkretnom slučaju pre će biti da je njihova pripadnost Jehovinim svedocima bila posledica, a ne uzrok njihovog porodičnog raspada. I sam čovek izjavljuje da se nikada nije slagao sa ženom za dvadeset i dve godine braka. Oni su imali različite težnje u životu, a sekta je bila izbor njegove žene, a moglo je da bude bilo šta drugo u čemu se njen muž ne nalazi.

Zaključak je da su ovakvi argumenti protiv sekti neadekvatni. Stoga protiv sekti se treba boriti ozdravljenjem porodice i pojedinca pošto je sektaš i bez sekte bolestan. Realno je da se dobro prouči zvanično učenje verske organizacije i onda donese sud da li je ona dobra ili loša, a ne da se vrednuje prema ljudskim tragedijama kojih je i u i izvan sekti mnogo.

Treba biti svestan da većina ljudi nije sposobna da prosuđuje o verskim zajednicama na ovaj duhovno-intelektualni način, tj. objektivno, jer su ljudi po prirodi subjektivni. Za objektivnost je potrebno uložiti poseban intelektualni napor na šta većina nije spremna. Konkretno, čovek voli ovu ili onu versku zajednicu u zavisnosti od toga da li je njegova po tradiciji, da li njegov kum, rođak, muž, prijatelj ili omiljeni autoritet pripada njoj, da li je popularna ili ne, da li mu se sviđa ili pak ne sviđa. Eto, to su razlozi zbog kojih većina ljudi sebe deklariše kao člana ove ili one verske zajednice. Međutim, malo je onih koji tragaju za verskom zajednicom koja će ih na najbolji način poučiti veri, zbog čega ona

i postoji. Ako verske zajednice postoje radi rađanja, razvijanja i jačanja vere u Boga, zašto je onda sve drugo važnije od Boga? Zato što je većina takozvanih vernika u stvari ateističkog životnog uverenja. Tako prepoznamo kategoriju pravoslavnih ateista, islamskih ateista i svih onih koji se zbog tradicije ili iz nekog ovozemaljskog razloga deklariraju kao vernici neke crkve. Samo ovako možemo shvatiti paradokse tipa: političar se javno deklarira kao ateista, ali učestvuje u liturgiji i dostojanstveno drži sveću za vreme većih verskih praznika. On kao ateista može to da doživi kao ritual, tačnije pozorišnu predstavu koja ima neka svoja pravila i kad se ona završi oseća se kao da je obavio još jedan posao i ispunio dužnost.

Ljudska psihologija je do te mere složena da se ne može svesti na jednostavna pravila, međutim jedno je očigledno - najvatreniji učesnici u kampanjama protiv sekta jesu ateisti (vernici na papiru ili pak verski fanatici - mada ovi drugi pre koriste brutalnije metode borbe od intelektualnih budući da je fanatičnost agresivna i animalna). Još jedan paradoks: o kompetentnosti verske zajednice prosuđuje, suštinski, nevernik! On može upravo to što i čini: da opiše šta se to radi u ovoj ili onoj organizaciji. Kada ima da se kaže nešto loše onda se nepotrebno ulazi u detalje i oceni sve što je loše u sekta, a kad nema ništa loše onda neki njihov istomišljenik govori o tragediji odvajanja od članova svoje porodice - sektaša.

A gde je u svemu tome istinita vera u Boga? Ovde nalazimo slepo poverenje dato autoritetu, vladajućoj crkvi, prosto zato što ona dominira nekim prostorima i naravno "jedina je prava na celom svetu". Država „brani narod“ od tog zapada i te Amerike, uništavajući njihove sekte.

A ja bih rekla da je društvu lakše da okrivi sekte za ljudske tragedije nego da samo odgovorno preuzme krivicu na sebe i gleda šta može da popravi ili učini po pitanju odgajanja zdrave ličnosti. Za zdravu ličnost su potrebni zdravi principi, a ima li ih iko danas? Gde su zapisani? Jesu li priznati od strane državne vlasti?

Sada bih se više zadržala na čisto teološkoj problematici koja bi umesto na kraju trebalo da bude na početku, ili na početku i kraju i u sredini, bez socioloških i nacionalnih upliva.

Sveto pismo nam otkriva pravilno postavljene prioritete ne samo u Deset zapovesti, kao oličenju božanske pravde i ljubavi, već i u ostalim knjigama. Na toj božanskoj lestvici vrednosti, na prvom mestu je Bog, a onda naši bližnji, već prema našoj savesti i životnoj situaciji. To znači da je Bog neprikosnoveni gospodar srca čovekovog, a sve bližnje može voleti principijelno, ali najviše one koji su mu fizički najbliži, jer se ljubav prvenstveno ispoljava u praksi svakodnevice života. Hrišćanin može u principu voleti sve bolesne i nemoćne, ali negu i ljubav će pružiti bolesnom pojedincu za kojeg zna - budući da smo vremenski, prostorno i na razne načine ograničeni. To može biti njegov član porodice ili neko za koga ga je neko drugi zamolio da se bolesniku pomogne u nemoći. Dakle, iako hrišćanin voli sve ljude, najviše je u prilici da voli one koji su pored njega, pa tako možemo reći da se bližnji rangiraju prema savesti (tako što procenjujemo kome je ljubav potrebija u datom trenutku, jer često ne možemo svima biti blizu) i prema životnoj situaciji (mesto i

vreme u kojima živimo, mogućnosti kojima raspolažemo). U ovome je važno da naše bližnje ne "rangiramo" u odnosu na ličnu korist, nego prema stvarnim potrebama bližnjih na koje treba da odgovorimo. Ovo "stvarnim" naglašavam zbog toga što bližnji od nas često zahtevaju da im zadovoljavamo nestvarne ili izopačene potrebe njihove prirode. U ovakvim slučajevima je potrebna božanska mudrost koja omogućava da čovek razlikuje stvarne od nestvarnih potreba. Na primer: čovek se nalazi između stvarnih potreba svoje supruge za ljubavlju, zajedništvom, ostvarivanjem zdravog bračnog odnosa i nezdravih potreba svoje majke da večno ostane uz nju i voli je i pripada joj kao kada je bio mali. Može i obrnuto: čovek između stvarne potrebe svoje majke za negom i brigom u bolesti, starosti i samoći i nezdrave potrebe svoje supruge da zadovoljava njenu bolesnu sentimentalnost, taštinu, glad za uživanjem i materijalnim blagostanjem, što dovodi do zanemarivanja bližnjih. Često je slučaj u životu da se čovek nalazi "između dve vatre" i da je u situaciji da mora nekoga povrediti, ne zadovoljiti. Ako prepozna stvarne potrebe i zadovolji ih, učinio je dobro i drugoj strani, jer će nezadovoljavanjem nezdrave potrebe slabiti, a bližnjem u potrebi se donosi neophodna pomoć, u dušu čoveka useljava se mir. U suprotnom slučaju, ako se zadovolje nestvarne potrebe, a zanemare stvarne, još više razboljevamo onoga koji je rob svojih strasti, bližnjeg u potrebi zakidamo, često se desi da je i život onoga sa stvarnim potrebama u našim rukama, a u dušu onoga ko nije dobro odlučio useljava se nemir, krivica, i niko nije na dobitku. Dalekosežne su posledice naših odluka i zato ih treba donositi smireno, racionalno, uz iskrenu molitvu Bogu da nam pomogne da ne pogrešimo, jer je ljudski um lako prevariti ako nije pod uticajem Duha Svetoga.

Sveto pismo je tako napisano da svako, bez obzira na obrazovanje i koeficijent inteligencije može da ga lako shvati. Sastavljeno je iz dva dela, Starog zaveta (između Boga i Jevreja kao i pojedinaca iz svih ostalih naroda koji prihvate monoteizam i pravog Boga) i Novog zaveta (između Boga i ljudi iz svih naroda koji prihvate Isusa Hrista za svog ličnog Spasitelja). Govori o Mesiji ili spasitelju Isusu Hristu koji je sebe dao kao žrtvu radi spasenja čovečanstva. Sadrži značajne i mudre savete za svaki aspekt ljudskog života, od moralnih, intelektualnih, do estetskih, zdravstvenih, socioloških, naučnih.

Kada čovek odluči da postane hrišćanin, onda on treba da sledi Hrista. Zar su neophodne institucije, crkve, organizacije za to. Nisu! Svako može da se upozna sa svojim Spasiteljem Isusom Hristom kroz Sveto pismo i da prihvati njega kao učitelja, Spasitelja, Gospoda - što On i jeste. Posle tog upoznavanja, mnoge stvari koje su nam do tada predstavljale enigmom postaju jasne. Iluzorni su svi ratovi, mržnje, ubistva, otvara se mogućnost za jedan novi svet, njegovo rađanje, razvijanje i ulazak u večnost, u nama i oko nas.

Ali ovaj naš svet danas je tako daleko od Hristovog pa ipak mnoge ratove, mržnje i zloupotrebe ljudi čine u Hristovo ime iako je on propovedao i živeo mir, ljubav, oproštenje. Upravo u tome i jeste tajanstvo Božje ljubavi - nemoguće je definisati, uhvatiti, prisvojiti, ukalupiti, već je moguće živeti u njoj ako Hristos živi u čoveku. Postoje brojne, naizgled kontradiktorne izjave samog Isusa Hrista koje se mogu razumevati jedino kroz tumačenje pobuda koje daju težinu i vrednost svakoj reči i svakom delu. Razlog zbog kojega neko čini ovo ili ono određuje moralnu težinu njegova dela. Tako je nemoguće imitirati,

simulirati ljubav, što su dokazali brojni licemeri koji su doterivanjem forme samo doprineli još strašnijem izražaju ništavnog sadržaja.

Isus Hrist, kao najveći realista, objektivno je govorio kako o ovom prolaznom tako i o neprolaznom svetu, jer je bio dobar poznavalac oba. Kroz sveti život u grešnom telu dokazao je mogućnost svetosti svih nas. Svetost Božja kao potpuna usklađenost sa Božjom voljom odudara od uobičajene predstave o svecu koji je izmučen, tajanstven, nedodirljiv i pun natprirodnih mogućnosti, a glavna odlika svetosti, život po Božjem zakonu, ne pominje se. Dakle, poslušnost Božjim zapovestima i usklađenost sa Božjom voljom rezultuju svetim životom. Takav život izaziva progonjenje od strane ljudi "sa druge strane", ali ne zahteva samoprogonjenje i mučenje mimo onih sredstava koja su data za izgrađivanje karaktera - post i molitva.

Zapravo, ono što Hrist nudi je najveća potreba današnjeg sveta i čoveka, a to je uravnotežena i zdrava ličnost nepodložna mentalnoj manipulaciji i podmićivanju. To nije lak život jer izaziva divljenje i mržnju bližnjih i zavist kao neizlečivi oblik mržnje. Odluka za Hrista povlači različite posledice, a prelazak u dinamični duhovni život izaziva različite reakcije u okolini.

Sveto pismo, koje je Bog kroz ljude napisao čovečanstvu, je jedno i ne postoje posebne Biblije za različite hrišćanske crkve. Svi hrišćani imaju istu knjigu za pouku o veri. Njihova učenja se razlikuju zbog razlikovanja njihovih tradicionalnih spisa, a koja nisu u okviru svetih spisa već su delo duhovnih autoriteta crkve današnjih i prošlih vremena. Tako su najpoznatije i naizgled najznačajnije stvari u veri postali upravo ti različiti običaji vanbiblijskog karaktera: slave, način krštenja, paljenje sveće, paganski pohristijanizovani običaji za vreme većih praznika... Osnovne istine hrišćanske vere su u 80% sadržaja iste u svim hrišćanskim crkvama (zbog istovetnosti knjige koja je osnova verovanja, Svetog Pisma), a onih 20% ubačenih elemenata su rezultat tradicije i njihov je značaj preuveličan, neopravdano iskaču u prvi plan. Ovaj procentualni odnos između biblijskih i tradicionalnih doktrina je moja slobodna procena koja nije matematički već slikoviti dokaz.

Za većinu ljudskih sukoba najkrivlji su neznanje i tvrdoglavost. Naš narod je u vlasti toga na pretek, a kao generalno iracionalan narod ekstremno smo podložni mentalnoj manipulaciji koje se toliko plašimo. Konkretno, to znači da za prihvatanje ili odbacivanje određene pojave ili ljudi, ne koristimo "trezvenost" već puštamo svojim osećanjima da nas ponesu kuda žele. Kao što je pisano: "bezumniku nije mio razum nego da se javlja srce njegovo." Ali Bog je milostiv jer poznaje našu slabu konstrukciju i genetski kod (narušen što lično, što pod uticajem društva, što pod drugim agresivnim uplivima) koji preovladava, naročito onda kada ne postoji svesni i usmeren napor da se mane u karakteru koriguju.

Ulaženjem u verski život čovek se suočava sa dublje prirodnim, složenijim oblicima iskustava i realnosti, nepobedivim, neobuhvatnim. Nema čoveka koji može da vlada religijom kao što nema čoveka koji može do kraja da je shvati. Kada bi to bilo moguće, onda bi taj čovek bio Bog, što nije slučaj i ne može biti. Ali mnogi ljudi žele da budu bogovi i to takvi kakvi su. Oni žele božansku moć, ali se ni malo ne trude da postignu božanski karakter. Upravo obrnuto od onoga što je poželjno. Umesto pristajanja na poniznost (ne

poniženje) čovek je pun sebe, oholosti, gordosti, samoljublja. Strašna je patologija telesnog čoveka, strašna je njegova dobrota, mnogo strašnija od njegova zla. Zato je tako strašan i ovaj svet.

A šta ako ne prihvati svog jedinog Spasitelja? Ne samo što neće biti spasen od večne smrti već će mu uvek neko biti kriv za njegove lične neuspehe. Svako zna takve ljude, a neretko smo i sami slični njima: uvek je neko drugi kriv za njihove neuspehe, patnje, bolesti, nesreće, greške, bas kao što je bilo u početku, Adam se vadio na Evu, Eva na zmiju, zmiji je verovatno bio kriv sotona što je nagovorio da mami Evu a na kraju kriv je sam Bog što je uopšte stvorio ženu da navede čoveka na greh. Često su nam ljudi potrebni samo za duhovno "đubretarenje" i puzavičko "krpljenje i šlepovanje" u cilju što bezbolnijeg preživljavanja.

Ako taj princip primeni društvo kao celina, teško tome na koga ili na čega se ono okomi. Naše društvo se posebno okomilo na sekte koje imaju funkciju filtriranja frustracija i prenošenja odgovornosti i krivice na drugoga ili na drugo.

Ne branim sekte, kritikujem primitivan i infantilni odnos prema ovim pojavama, jer tako upravo sektaške snage u najnegativnijem kontekstu i gluposti profitiraju.

Kako objasniti da su mnogi državnici, ambasadori, šefovi država u drugim zemljama članovi među nama ozloglašanih sekta? Da li i njih treba gledati kao obolele i indoktrinirane ličnosti ili ne samo stoga što je ta sekta priznata i rasprostranjena u toj državi? Zaključak je da je baptista u Srbiji teško obolela i destruktivna ličnost, a baptista u Americi je sasvim normalan čovek, čak može biti i predsednik države. Zar nije baptista - baptista, ma gde bio. Veruje u doktrinu ove verske zajednice, ide na njena bogoslužjenja, poštuje njene običaje...

Zaista je neshvatljiva takva isključivost i neobjektivnost koja se u nas naziva patriotizmom i zdravim razumom. Ili se zaista razlikuju baptisti u Srbiji od baptista u Americi. Preispitajmo merila za donošenje odluka.

Iako se često govori o nama Srbima kako smo mi nešto posebno, van ostalog sveta, očuvano i neiskvareno, jasno je da to nije tako i da je svet oko nas duboko uticao na sve naše. Oduvek, crkva i država bile su odvojeni svetovi koji ne treba niti mogu, po svojoj prirodi, da se prepliću. Crkva kao telo Hristovo ili "čista žena" biblijskim jezikom i simbolima izražena, treba da sledi Njega u duhu i da širi taj duh obolelom svetu koji umire. Pravda, istina i ljubav su njeno oružje, a Bog njen osnivač i vrhovni vladar. Put istina i život jesu sinonimi Božji i crkva kao stub i tvrđa istine ne može i ne sme da postane bilo šta drugo. Ona je nosilac duhovnosti i nema ovozemaljskih dilova sa knezom ovoga sveta. Kao što je Hristos, osnivač crkve, rekao da sa njime (đavolom) nema ništa, tako i njegova crkva treba da čini. Onog trenutka kada crkva prestane da bude, po svojoj suštini, to što treba da bude, ona biva odbačena od svog stvoritelja, tačnije, ona odbacuje Njega i ostaje sama. Mešanje crkve i države je jednostavno nedopustivo i nema nikakvog opravdanja. Orjentacija na: aktivno učešće u političkom životu, aktivnu kampanju protiv sekta i utvrđivanje sopstvenog duhovnog autoriteta i neprikosnovenosti u posedovanju istine i poznavanju "pravog puta" je nehrišćansko. Zapravo, to je sektaštvo!

Ljudi koji su otišli u sektu su skrenuli sa pravog puta, izdali svoju veru, zabludeli su i bolesni. Mnogi ljudi bez mnogo razmišljanja prihvataju ovaj model verskog shvatanja. Oni

se osećaju zaštićeno - zato što su u većini i ponosno - jer su na pravom putu.

Isus Hrist je raspet kao sektaš. Zvanična crkva ga je osudila kao jeretika - krivoverca jer je navodno hulio na Boga.⁷ Stvarni uzrok je bio potpuno drukčiji. Budući da su tadašnji sveštenici Božjeg hrama bili sve samo ne duhovna bića, osnovni interes im je bio materijalni (gomilanje bogatstva) i želja za vlašću. Isus je ušao u sferu njihovog interesa, jer je svojim propovedanjem i radom "odvlačio ljude za sobom" - samim tim dalje od njih. To je vređalo njihovo samoljublje, vlastoljublje a svakako i srebroljublje kao i slastoljublje svojim moralno besprekornim životom - po Dositeju tri najjače strasti ljudske. Tako se razvila pasionirana mržnja prema Mesiji koja je dovela do ubistva na Golgoti. Njihove lične strasti i interesi su ih potpuno onesposobili za prihvatanje i prepoznavanje te prečiste i spasonosne ljubavi koju su prezreli i raspeli. Imali su oči ali nisu videli, uši...

Ali najgora osobina ovih bezbožnih bića koja su ubila Isusa Hrista bilo je licemerje. Patološki rascep ličnosti, suprotnost između forme i sadržaja je otrov koji tog licemera isključuje iz carstva nebeskog, ali ni drugima ne dozvoljava ulazak u njega. To su ljudi koji uništavaju druge ljude za večnost, a to je strašna stvar. To je razlog zbog koga su Hristove najburnije reakcije bile upućene upravo tim licemerima.

Ljudska psiha je oduvek bila ista. Menjala su se vremena i prilike, običaji i moda, ali istina je uvek bila istina, a neistina to što jeste. Hristova nauka je ssevremena i kao što se savišeno adekvatno obraćala čoveku prvoga veka, tako se obraćala i ranijim a i budućim vremenima, pa i ovom našem vremenu danas. Ta ssevremena, uvek aktuelna i spasonosna Hristova istina leči grehom otvrdlo i obolelo ljudsko srce i daje mu novo - mesno koje ljubi i u kom je upisan večni Božji zakon u Bibliji nazvan "zakon ljubavi". Iako se ljudima često pogrešno čini da je taj zakon ograničenje za njih, on je u stvari nežni izraz Božje ljubavi koja želi da zaštiti čoveka od patnje, bola, nesreće koju donosi greh, kršenje zakona ljubavi, promašaj.

Na kraju postavlja se pitanje: Gde možemo naći tu istinu i da li postoji verska organizacija koja je u potpunosti ispoveda i uči?

Većina ljudi, bilo verujućih ili onih drugih, slažu se u tome da najobuhvatniju i "najistinitiju" istinu možemo naći u Bibliji od strane onoga koji je za sebe rekao da je put istina i život, od Boga, trojedinog, večnog, svemogućeg, sveprisutnog, sveznajućeg, od Boga koji je pre svega ljubav, onoga koji se utelovio i kao čovek Isus Hristos dokazao mogućnost svetog života u propadljivom telu. U njegovoj svetoj ličnosti zasjalo je nebo dotad neviđenim sjajem na zemlji, a ta objektivna istina se danas može osetiti u jevandeljima Novoga zaveta koja najiscrpnije prikazuju Hristov ovozemaljski život.

Ja sam pošla od činjenice da smo prihvatili Sveto pismo za jedini kriterijum budući da, kao što sam napred napisala, većina nas, ako smo poštene pred sobom i svojom savešću, to podržava i prepoznaje kao ispravno. Problemi, međutim, nastaju onda kada se autentičnost Biblije dovede u sumnju i to najčešće od strane duhovnih autoriteta velikih hrišćanskih crkava. Tako možemo čuti tvrdnje da ova Biblija koja nam je danas dostupna nije ona prava, izvorna, autentična, nego je prerađena i nedostojna našeg potpunog poverenja. Kada se ovo postigne u umovima ljudi, srušen je jedini pravi oslonac, putokaz, temelj vere hrišćanske i tada je lako manipulirati takvim zatrovanim umom i ponuditi mu svoje tumačenje Biblije. Ovo je moguće postići naročito kod ljudi koji nisu mnogo čitali

Bibliju i nisu osetili njeno savršenstvo, lepotu istine, moć žive Božje Reči koja leći dušu, daje snagu da se prevaziđu nevolje i verom pobeđuju divovi zla u životu. Takođe, ti ljudi nisu videli doslednost Biblije koja ne dozvoljava nedoumice i različita tumačenja ako joj dopustimo da nam samu sebe rastumači. Ovo otkrivanje Božje Reči je najradosnije iskustvo u životu čovekovom koje mu omogućava prelazak iz carstva smrti u carstvo večnoga života. Ako čovek dozvoli da bude nanovo rođen Svetim Duhom hraneći se rečima Biblije, sve će mu biti jasno jer njegove oči gledaju i vide. Biće mu jasno i da ti ljudi, ma kako veliki autoriteti bili u ljudskim očima, žele da sruše Božji autoritet i uspostave svoj u cilju ispunjenja ličnih sebičnih interesa svaki put kada izjave da je autentičnost Biblije problematična i da predanje crkve treba da rasvetli ono što je u njoj zapisano. Pritom je važno naglasiti da predanje nije loše samo po sebi, ima u predanju svih crkava divnih dela Božjeg Duha, već je loše onda kada je u direktnoj suprotnosti sa Biblijom i njenim učenjem, a zahteva poslušnost. Na ovaj način, posredstvom pomenutih ljudi bez poštenja i karaktera, nažalost najčešće su to sveštenici, đavo je uspostavio svoja učenja i uzdigao ih iznad Božjih čime je bacio pod svoju vlast i crkve i verništvo. Bog ima svoj narod u otpalim crkvama koji još ne zna za jeresi u njima, ali čim sazna za njih napustiće te otpale crkve i pristupiti Božjem narodu koje drži Deset zapovesti i ima svedočanstvo Isusa Hrista.

Toliko o autentičnosti Biblije.

Svaki čovek ima od Boga dan um da sebi da odgovor na drugo pitanje - koja je to crkva, verska zajednica koja u potpunosti propoveda istinu? Ako postoji kriterijum, Sveto pismo, lako je utvrditi ko ga poštuje u potpunosti, ko delimično, a ko nikako. Opredeljenje za neku od verskih zajednica je pravo svake slobodne ličnosti i niko nema pravo da vrši pritisak ni na koga po tom pitanju. Naravno da se iskazi Svetog pisma mogu višeznačno tumačiti, ali sam Bog je rekao da Sveti Duh tumači Bibliju ispravno kroz one ljude koji imaju iskrene namere i koji čitaju Božju reč isključivo zato da bi spoznali istinu i upoznali Boga onakvog kakav zaista jeste. Kada čovek čita Bibliju iz drugih pobuda: da bi potvrdio ili opovrgao neko tvrđenje, da bi zadovoljio neku svoju želju, onda đavolski duhovi opsedaju um tog čoveka i umesto istinitog nude mu lažna tumačenja Biblije. Zato je pisano da je Božja reč mač oštar sa obe strane, dvosekli mač koji ili oživi ili ubije. Stoga Božjoj reči treba pristupiti uz molitvu, marljivo istraživanje sa iskrenim pobudama i veoma odgovorno. A čak i kad čovek prihvati određenu versku zajednicu, treba da zadrži izvesnu hrišćansku širinu, ne u šurovanju sa grehom već u izbegavanju isključivosti ili sektašenja.

Sada konačno dolazimo do tumačenja same reči sekta.

Prema mojoj informisanosti, sekta je neka grupa koja se odvojila od veće celine u cilju reforme i vraćanja na istinite osnove ili pak iz nekog od mnogobrojnih drugih razloga.

Prema ovom kriterijumu, svaka verska zajednica bi bila sekta, jer se jednom u svojoj istoriji odvojila od veće zajednice. Da li postoji danas crkva koju je osnovao Isus Hristos? Koju je crkvu uopšte On osnovao? Da li je postojala Njegova crkva kao institucija u Njegovo vreme? Odgovori su naravno u Svetom pismu. A ja bih podvukla ono što sigurno znam, a to je da Hristu nikada nije toliko bilo važno gde se ljudi mole Bogu koliko mu je bilo važno da to čine "Duhom i istinom". Tako i apostolsko "prejemstvo", kojim se neke današnje crkve hvale zbog svoje vremenitosti, nije u fizičkom kontaktu sa apostolima već u duhovnoj blizini koja Duh i istinu apostola propoveda. Dakle, nije važno kada je

crkva nastala već koju nauku uči. Možda ne bi bilo na odmet da se ovde malo pozabavimo pitanjem istorije crkve kao organizovanog tela.

Kada Bog kaže - *crkva*, On misli na zajednicu Njegove verne dece koja ujedinjena u ljubavi ostvaruju misiju dobra na zemlji, čuvaju istinu i tvore dela pravde i milosti. *Crkva je, zapravo, svaki živi organizam koji svojim životom slavi Boga*. Tako je sam Isus svoje telo poistovetio sa crkvom kada je rekao da će srušiti hram i za tri dana ponovo podići. To je sablaznilo i uvredilo Jevreje jer su oni smatrali neuništivim, veličanstvenim, moćni Solomunov hram koji je bio njihov ponos i dika. I baš u trenutku kada su sa ponosom pokazivali taj hram Hristu uvereni da će on i kod njega izazvati divljenje, Hrist im govori ove, naizgled, besmislene reči. Ogromni, veličanstveni hram srušiti i podići za tri dana! To je njima zvučalo kao strašna drskost, čak bogohuljenje:

“A Isus govoraše za crkvu tijela svojega”. Rekao je i da naša tela treba da budu crkva, hram Božji, da ga držimo u čistoti. Dakle, važna je suština, ono iznutra, a ljudi su skloni da najveću važnost pridaju formi, telesnoj veličini, onome što je vidljivo, što se samo nameće. Kada većina ljudi kaže „crkva“ pritom misli na crkvenu organizaciju koja ima svoju građevinu, običaje, sistem verovanja, rituala... Već smo se sreli sa mnogobrojnošću crkava u tom smislu u savremenom svetu. Problem je u tome što svaka tvrdi da je baš ona ta prava. Možda sličan problem imaju dopadljivi mladići koji poznaju mnoštvo devojaka koje bi rado pošle za njih. Pošto su danas devojke agresivnije udvaračice nego pre, možda svaka tvrdi da je upravo ona žena njegovog života. I zaista, svaka ima neke svoje kvalitete. Jedna je lepa, druga pametna, treća dobra domaćica, četvrta duhovita... Svaka ima nešto lepo što njemu treba i što mu se dopada. Kako prepoznati onu pravu? Rekli smo da je kriterijum (za crkvu) Sveto pismo pa, s tim u vezi, hajde da malo pogledamo razvoj crkvene organizacije od početka, od Adama (a momku nek je Bog u pomoći).

U početku, dok se još ljudi nisu namnožili na zemlji, verni Božji ljudi su pravili oltare i prinosili žrtve Bogu. Kasnije su građeni šatori od sastanka, svetilišta, hramovi, crkve za religiozne aktivnosti... U Hristovo vreme crkva koja je bila jedini čuvar Božje istine bila je jevrejska sinagoga. Ona je imala starozavetne spise koji su predstavljali versku prošlost jedine monoteističke religije sa pravim Bogom. Tri Nojeva sina posle potopa Sim, Ham i Jafet su bili očevi nacija. Od Sima su nastali Semićani, Jevreji i Arapi, a Jevreji su dobili tu čast da budu Božji narod i čuvari istinite vere. Veliku čast ali i veliku odgovornost! Od vremena kada je Bog izabrao Jevreje za svoj narod do Hrista, jevrejska crkva je bila jedina prava i to je Bog potvrđivao na različite načine. To je bilo zvanično i Jevreji su bili veoma ponosni na svoj status. Važno je razlučiti neke stvari ovde. To odabiranje Jevreja nije značilo da Bog nije voleo ostale narode. Naprotiv, Bog je stvoritelj svih ljudi na planeti i jednako je voleo i blagosiljao sve ostale Adamove potomke isto kao Jevreje. Njihova izdvojenost je bila u tome što su oni jedini imali istinsku veru, pravi način bogoslužnja, pravi pojam o Bogu i stvaranju sveta, njegovoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Drugi narodi su imali svoja predanja, mitove, bogove, ali jedino odabrani su imali istinu, kako to danas često crkve za sebe tvrde. Ponekad čujemo ovu sektašku frazu - mi imamo istinu.

Dakle, jednom Jevrejinu je bilo daleko lakše da napreduje u duhovnom životu nego pripadniku drugog naroda jer je od malena učen ispravnim stvarima i nije trovan kojekakvim zabludama i lažnim pričama i lošim navikama. Ali, nisu samo Jevreji imali

istinu. Svi ostali narodi su mogli, ako su hteli, da prihvate ovu istinitu veru koja je data Jevrejima i da žive po njoj primajući blagoslove. To i jeste bio prvobitni Božji plan, da jedna nacija živeći po Njegovoj volji, istini i zakonima tako uznapreduje i ima blagostanje da i ostali narodi kada to vide priđu ispravnoj veri i spasu svoje duše i živote za večnost. Međutim, nažalost u istoriji se pokazalo da su često lažne religije imale veći uticaj na Jevreje nego što je njihova istinita vera uticala na pagane. To je bio ogroman bol za samoga Boga i prokletstvo za Jevreje. Poznata su njihova stradanja kako u novijoj tako i daljoj prošlosti koja su direktan rezultat odbacivanja Boga. U Starom zavetu piše sve o mnogobrojnim jevrejskim otpadima od Boga, kao i vrhunski otpad pri razapinjanju Mesije. Tu oni prestaju da budu Božji kao nacija i koncept Božjeg naroda se menja iz starozavetnog nacionalnog u novozavetni - duhovni odabir. Prokletstva su u Starom zavetu bila na nacionalnom nivou jer je i odabir bio takav, a u Novom zavetu prokletstva dolaze na individualnom nivou. Dakle, Jevreji su imali veću prednost što su poznavali odmah po rođenju ispravnu veru, ali i veću odgovornost da je poštuju. Ali Bog je svakog čoveka vodio i sudiće prema njegovim saznanjima i odgovoru na njih.

Kada je došao Hristos po prvi put na zemlju sa određenom misijom spasenja ljudskog roda, promenilo se mnogo toga. Starozavetna proročanstva o Mesiji su doživela svoje ispunjenje i pozitivni duhovni tokovi su neverovatnom brzinom razvijali svoj uspon. Hrist je postavio mnogo uzvišenije ideale i moralne norme koje nisu različite od starozavetnih već samo zahtevnije (setimo se njegovih tumačenja zapovesti gde on ne tretira samo dela već pobude, misli: „čuli ste kako je kazano starima, ne ubij, a ja vam kažem da svaki koji mrzi brata svojega ni za što krvnik je ljudski..“ ili za preljubu: „svaki koji pogleda na ženu sa željom već je učinio preljubu u srcu svom..“) On traži da čovek sebe preispituje dublje, da postavi najviše, rajske kriterijume. Padom u greh čovek se srozao veoma nisko i Bog je morao da komunicira sa njim tamo gde on jeste. Ali sada, Hrist želi da podigne čoveka visoko i da stvori mogućnosti za mnogo brži i kvalitetniji duhovni razvoj čoveka. Međutim, ono što je veoma važno ovde jeste da Hrist nije osnovao nikakvu novu religiju kao što se to obično smatra. On je samo pročistio i podigao na viši nivo ono što je već postojalo. Ništa se suštinski nije promenilo u principima vere osim onoga što je bilo specifično vezano za nacionalni koncept Božjeg naroda koji je prestao da postoji. Te spoljašnje promene ne mogu biti razlog za shvatanje da je hrišćanstvo nova religija u odnosu na judaizam. Pravi verni judaisti su isto toliko hrišćani kao i sami hrišćani, verovali su u prorečenog Mesiju koji će doći, Hrista kao što su ovi verovali u Mesiju Hrista koji je došao. Doktrina koja je od suštinske važnosti je ostala ista, a sve ono što se u društvu promenilo jeste rezultat dinamizma istorije.

Ovo je veoma važno jer shvatanje da je Hrist osnovao novu veru otvorilo je put jeretičkim učenjima po kojima Deset zapovesti više ne važe - jer su u Starom zavetu, a u Novom su dve nove: ljubi Gospoda svim srcem svojim.. i druga kao i ova, ljubi bližnjega kao samoga sebe. Ali treba znati da se doslovno ove dve zapovesti mogu pronaći na više mesta u Starom zavetu kao i da predstavljaju sažetak svih deset, gde prve četiri govore o ljubavi prema Bogu a ostalih šest o ljubavi prema bližnjem. Interesantno je kako đavo uspe da iskoristi sitnicu da bi otvorio vrata gomili laži.

Hrišćanstvo i nije osnovao Hristos već njegovi učenici. Po prvi put učenici dobijaju

ime hrišćani u Antiohiji, posle Hristovog vaznesenja i odlaska Ocu, što se može videti u Delima apostolskim, u Bibliji. Ljudi su ih tako prozvali jer su učenici potencirali Hrista prosto zato što ga Jevreji nisu priznavali za Mesiju. Ali, eto šta se kasnije desilo. Hrišćanstvo je smatrano za novu religiju, čak mlađu od budističke, koja nije naročito vezivana za judaizam. Da li su učenici, kada su prihvatili ovaj naziv, napravili još jednu u nizu grešaka, a sa njima i čitava hrišćanska civilizacija?

Posle dobijanja imena, apostol Pavle najviše doprinosi osnivanju prvih hrišćanskih zajednica (Dela apostolska 20. poglavlje) prvo nezvanično po domovima obraćenika, a kasnije kad se omasovilo hrišćanstvo i u posebnim građevinama, crkvama.

Još nešto je veoma važno. U početku, Hristovi učenici su išli u jevrejski hram i možemo čitati da u Solomunovom tremu behu svake sedmice kao da je i apostol Petar učio u sinagogi. Oni nisu bili omiljeni kod starešina hrama i sveštenika, progonili su ih, zabranjivali im da propovedaju o Hristu, čak zatvarali i mučili. Setimo se Stefana koji je kamenovan zbog vere u Hrista i koji je održao dug govor gde je isticao starozavetne istine da bi Jevrejima dokazao da je Hristos ispunjenje proročanstava, da je njihov. Kao rezultat proganjanja učenici prestaju da odlaze u sinagogu i osnivaju posebne grupe, kasnije crkve. To je razlog zbog kog su ih Jevreji smatrali sektom i puni nacionalnog i verskog ponosa i samouverenosti mislili su da su neprikosnoveni, ali po odbacivanju Hrista ostali su u duhovnom mraku, otišli su u istoriju, napustili Boga. Razume se, kao institucija ne kao celokupan narod. Mnogi pojedinci iz jevrejskog naroda su prihvatili Mesiju, Hrista.

Sad se postavlja pitanje da li danas postoji ta crkva kao organizacija koju su osnovali apostoli na čelu sa Pavlom? Protestantska nije bila sigurno (o njoj posle) a da li pravoslavna ili katolička? Ni jedna ni druga, reklo bi se. Pravoslavci mogu da tvrde da su to bili oni, ta prva hrišćanska crkva pa da su se katolici od njih odvojili, a to isto za sebe mogu da tvrde i katolici. Tu kreće istorijsko hrišćanstvo koje je omasovljeno upravo kompromisom sa paganstvom i koje se udaljilo od izvornog hrišćanstva. Zato su kasnije nastali protestanti i sve ostale "sekte" koje su mogle da tvrde da žele reformu palog hrišćanstva u smislu vraćanja na Bibliju. Za svakoga nečastivi ima prevaru, zamku. Misticizam i tradicionalizam istorijskog hrišćanstva drži ljude u mraku i površnosti, dok prevelika otvorenost i profanisanje svetih sadržaja i bića dovode do otupelosti duhovnih snaga i odumiranja vere. Da se vratimo aktuelnostima.

Kako protestantska crkva nije sekta kad se odvojila od katoličke u cilju vraćanja na apostolsku istinu? Zašto je priznata kao crkva?

Ako postoji definicija sekte, po meni, to bi bila sledeća:

Sekta, to je grupa ljudi koja sebe smatra neprikosnovenim autoritetom istine, ali joj je snažnija želja da druge ocrni nego da propoveda tu istinu i ima generalno destruktivno usmerenje, neljubavno.

Ljudska priroda je u osnovi sektaška. Čovek ima potrebu da pripada nekoj društvenoj grupi koja mu daje osećaj sigurnosti i kroz koju izgrađuje sopstveni identitet. To je normalna potreba, ali postaje negativna kada te lične potrebe potisnu još značajniju potrebu za spoznajom istine. Recimo, muž stane u odbranu svoje supruge samo zato što mu je žena i što zadovoljava njegove različite potrebe uprkos svesti o tome da ona nije u pravu. Ovakvo ponašanje uzrokuje ozbiljne negativne posledice u rasuđivanju. Svaki put

kada čovek lični interes stavi ispred istine on sebe onesposobljava za spoznaju istine, postaje sredstvo zla, a sa druge strane postaje podložan mentalnoj manipulaciji. Kroz istoriju je viđeno kakve sve psiho - fizičke muke može čovek da podnese i da "pretekne", ali ono što sigurno slama na najstrašnji način i duh i telo jeste gaženje sopstvene savesti.

U tom procesu dolazi do neizdrživog mučenja, ukoliko se čovek bori za duhovni život, ili do gubljenja zdravog razuma. Kada čovek "ogugla" ili progłosi dobro za zlo i obratno, zlo za dobro, to je siguran znak hule na Svetoga Duha kao jedinog neoprostivog greha i nastupa duhovna smrt čoveka.

Opet, niko nema prava da preuzme monopol nad istinom, da nameće drugima svoje mišljenje zato što pripada većini ili se nalazi u poziciji da to može da učini. Svaki čovek ima pravo da razmišlja i da se opredeli za onu veru i versku zajednicu za koju sam želi, bez obzira na nacionalnu pripadnost. Čovek ne može da bira roditelje, naciju, ali može i treba da odabere istinu, makar ona bila i neistina (kako bi je konačno spoznao). Ako postoji istina, postoje i ljudi koji je traže i to ne samo u jednom već u svim narodima. Oni traže istinu, čeznu za njom i prihvataju je kad je nađu. Ovo ne izmišljam ja, ovo su reči iz Svetoga pisma: Bogu je mio svaki čovek, iz svakoga naroda koji ga prihvati, Bog ne gleda ko je ko... toliko česta izjava u Bibliji. Zašto onda čovek gleda ko je ko? Zato što je mudriji od Boga? Zato što je to ispravno?

Još jedna, po meni, važna stvar kada je u pitanju istina Biblije: kao što se znanje umnožava, vreme menja, okolnosti diktiraju drukčiji život nego u ranija vremena, tako je i biblijska istina progresivna. Da, postoji Božji zakon koji je za sva vremena nepromenljiv, ali postoje proročanstva koja predstavljaju posebne istine za svako vreme. Prava Božja crkva mora da se razlikuje od ostalih i po tome što iznosi posebne istine za vreme u kom živi, deluje. Ne može crkva raditi Božji posao u dvadesetom veku, a propovedati istine za petnaesti vek. Ne može crkva biti u mraku kada je u pitanju tumačenje proročanstava za naše vreme, a biti svetlost u tom našem vremenu. Kao da je sam nečastivi i ovo obrnuo pa je Božji nepromenljivi zakon - promenio, a progresivno otkrivanje proročanstava zamrznuo ili proglosio nebitnim. Ništa što je Bog otkrio u Svetom pismu nije zacementirano, nebitno. Ovo se posebno odnosi na dve najznačajnije apokaliptične knjige, knjigu proroka Danila i Otkrivenje Jovanovo, za koje neke crkve tvrde da nisu za tumačenje i da ih je nemoguće razumeti ili u najmanju ruku da su napisane samo za privilegovanu manjinu. Ali "sve je pismo od Boga dano za učenje... i poučavanje u pravdi." (2 Timoteju 3,16)

Posle ovih teoloških digresija dajem opšti zaključak da problem sekti u nas nije religijske već sociološke prirode, budući da je religioznost raritet.

Na Internetu postoji čitav sajt o sektama,⁸ uz osvrt na delo Aleksandra Šmemana "Za život sveta" i na knjige Lazara Milina. Ja bih ovde ukratko replicirala na njegov tekst ne ustajući u odbranu sekti već pokušavajući da dam neke sugestije u cilju reformacije istorijskog hrišćanstva.

Na samom početku se postavlja jedno veoma pametno pitanje - pitanje mogućnosti dijaloga među ljudima različitih filozofskih polazišta, verskih opredeljenja i kulturoloških miljea, kao i pitanje mogućnosti pravoslavnog bogoslovlja da iznađe jezik dovoljno jasan i razumljiv za epohu u kojoj živi i za ljude kojima se obraća. Logičan odgovor na oba pitanja bio bi - zašto da ne! U savremenom svetu upravo za sve ima mesta. Izdvaja se pravoslavni pogled na svet, kao suprotnost tržišnom društvu, sa svojim predanjima i stavovima. Sigurno je da vera odudara od svetovnog načina razmišljanja, to je bio uvek slučaj, ne samo danas i ne samo u pravoslavnoj već u svim verama ovoga sveta. Svaka vera ili religija nudi nešto drugo u odnosu na "telesni svet". I ne samo vera, u mnogim aspektima ljudskog delanja pojavljuju se ljudi, principi, pogledi, dela koja svojom pozitivnošću odudaraju od negativnog okruženja.

Sam autor teksta kaže da polazni kontekst potrebuje preispitivanje, istraživanje, ispravljanje i usklađivanje - u kom pravcu?

Dalje se ističe u tekstu da je "naše svedočenje" upućeno ljudima sa kojima pravoslavni dele ovaj istorijski momenat i geografski prostor, ali ne i filozofsko iskustvo. Tu je ateizam kao "zahtev za očišćenje vere; potreban je jezik nove sinteze koja je bogoslovska artikulacija situacije u kojoj smo se našli, izlazak na surovo poprište ideja i novih vrednosti jednog posthrišćanskog doba u kom živimo."

Dopada mi se u ovom slučaju veoma pozitivan stav prema drugim filozofijama i gledištima u smislu da čak i oni mogu pomoći da se očisti, osvetli, afirmiše ono pravo, naše.

Ovo je sve istinito, ali tu borbu mora da vodi svaki pojedinac u odnosu na sve oko sebe i u sebi. Ne istupamo mi pred Boga kolektivno, kao narod, sa kolektivnom savešću i odgovornošću, već kao individue za sebe. Naravno da je čovek deo šire socijalne sredine i da ima određene relacije sa, u i kroz nju, ali ima svoja ograničenja. Taj jezik nove sinteze koji je pozitivan i konstruktivan nije zapravo ništa novo, već je to staro jevanđelje.

"Govoriti o sektama najkraće rečeno znači govoriti o tragediji pogrešnog izbora ili zloupotrebe slobode, najdubljeg i neoduzimivog dara kojim je Bog obdario čoveka ili govoriti o pripadnicima sekta znači govoriti o izmanipulisanim ljudskim bićima kojima treba pomoći..."

Posle opšteg uvoda sledi direktan napad na određenu pojavu - sekte. U samom startu, bez ikakvog uvoda i razrade, donosi se zaključak koji je isključiv, neopoziv. Data je dijagnoza za sektašku bolest bez odgovarajućih argumenata. Osnovna postavka u startu je: mi smo OK, a oni nisu OK. Zašto? Zato! Kao da čujem najstrašniji od svih odgovora.

(Stavove iznete u tekstu shvatam kao generalno pravoslavne budući da se uvek koristi množina, mi verujemo, smatramo...).

Izdvajanje manipulisanog od manipulišućeg sloja sektaša je svojstveno ne samo za sekte već i za sve ostale institucije u društvu, od najmanjih do najvećih, pa i za pravoslavnu instituciju. Dakle ovaj elemenat manipulacije koji se pripisuje isključivo sektama prisutan je i u pravoslavnoj zajednici, kao i svuda gde ljudski faktor snažno utiče na tokove događaja. Kaže se da su sektaši postali to zbog usamljenosti, razočaranosti u nešto ili nekoga, utučenosti, nesnalaženja u svetu... I u drugim zajednicama ima onih koji su zbog usamljenosti, nedostatka ljubavi i potištenosti prišli istoj, a takođe ima i onih koji

su tu iz materijalnog interesa i koji manipulišu drugima, a ima i pravih vernika, isto kao u sektama. Zašto se onda sve ove pojave pripisuju isključivo sektama?

Navode se dva izvora sektaštva: religijski (verovatno stoga što su sekte religijski fenomeni) i sekularistički (zbog uticaja savremenog sveta i vremena na formiranje tih organizacija). Čovek se određuje kao nužno i samo sebičan i kao takav bira određenu religiju da bi mu ona pomogla u nečemu i kaže se: "to (koristoljublje) je toliko očigledno kod sektaša."

Sledi uopštavanje i formiranje tipa sektaša kao isključivo i samo takvog. Možda je jedan "sektaš" takav, ali ne znači da su svi. Nerealno je pomisliti da su u sektama samo koristoljubivi vernici i interesdžije, a u drugim zajednicama svi iskreni vernici. Svuda ima i jednih i drugih. Napraviti tip sektaša je veštački iskonstruisan karakter koji ne može biti u vezi sa realnošću i istinom. Svaki čovek, pa i sektaš, je ličnost za sebe.

Tipovi postoje u književnosti i romanima, pozorištu, ali realan život je nešto sasvim drugo. Ako i postoji tip tvrđice, bludnika, depresivca, onda su to ljudi u kojima preovladava jedna osobina, strast, a ne ljudi koji pripadaju nekoj instituciji. Kao kad bi se reklo za sve ljude koji rade u istoj firmi da su jednaki. Jednostavno neodrživo je napraviti tip sektaša - zato što je u sektu.

Dalje, kritikuje se vezanost sektaša za "onaj svet", kao i prenebregavanje ovog. Apokaliptično raspoloženje je normalno u svetlu hrišćanske nauke i po tome su i apostol Pavle i Jovan, pisac Otkrovenja i sam Isus Hrist - sektaši budući da često govore o eshatološkim događajima i kraju sveta. Kritikuje se i prezir prema telu - da li satanistički ili kod istočnjaka ili u Hare Krišni ili u Jehovinim svedocima ili postoji samo jedna sekta na svetu... Da, ljude privlači nešto novo - najčešće onda kada je ono što već imaju beživotno. Ljudi u osnovi traže staro, najstarije jevanđelje - radosnu vest o carstvu nebeskom koju je Hristos doneo na zemlju u svojoj ličnosti, principu ljubavi i milosrđa.

Ta radosna vest je potisnuta u institucionalnom hrišćanstvu, pa ljudi u potrazi za njom napuštaju staro i nalaze novo kako bi je pronašli. Tako je trend da mladi na zapadu napuštaju protestantske crkve koje su ogrezle u mrtvoj tradiciji i prelaze u pravoslavlje koje deluje duhovnije sa svojom mistikom, a kod nas mladi napuštaju formalističko pravoslavno bogoslužje i pristupaju drugim verskim zajednicama koje deluju da imaju život, praksu, svež vazduh - i neretko postaju ozloglašeni sektaši. Najtragičnije je što se crkve bore za verništvo dok se u duhovnoj borbi za ispravne principe vere malaksalo.

Sekularizam kao drugi izvor sektaštva je definisan konfuzno, kao "bunt protiv klerikalizma i nasilja u ime religije, nije ateizam, već ima potrebu za specifičnim bogoslužbenim izrazom, a opet je najdublja negacija bogoslužjenja jer negira antropološku istinu da je čovek biće koje poštuje Boga. "On negira suštinsku svetotajinsku prirodu sveta i čoveka i gleda svet kao zaokruženu celinu koja ima smisao sama u sebi. Sekularizam sa svojom usmerenošću na ovozemaljsko je bleđi surogat duhovnog života..."⁹

Sektu se prvo zamera što je izvan ovog života, a sad se zamera prisustvo u ovozemaljskom životu. Svako usmerenje može biti bolesno ili zdravo u zavisnosti od psiho-fizičkog i duhovnog zdravlja onoga koji se usmerava, a ne samo po sebi. Sekularizam je prisutan u vremenu i utiče na sve pore društva, pa i na sekte. Ne može se reći da su sekte našle izvor u njemu, naprotiv, mnogi ljudi beže iz tog sekularnog sveta u

sekte. Zašto se sve negativne društvene pojave pripisuju sektama kao specifično njihovim? Božje prisustvo ili odsustvo na nekom mestu zavisi od iskrenosti srca i želje prisutnih da komuniciraju sa Bogom, a ne od institucije. Sigurna sam da Isus Hristos ne bi odbio društvo sektaša kad bi ga pozvali u njihovo društvo kao što nije odbijao društvo najgorih ljudi svoga vremena. Ne mislim da su ljudi prozvani sektašima najgori nego čak i da su najgori, Bog ih ne bi odbacio. Bog nikada ne odbacuje nijedno ljudsko biće, ljudi su ti koji odbacuju Boga a onda i jedni druge. Naprotiv, što je neko dublje pao potrebno mu je više ljubavi i strpljenja. Najgori ljudi su svakako bili ne carinici, grešnici i bludnice već sveštenici koji su duhovno upropaštavali narod učeći jeres. Pod njihovom upravom je i raspet Mesija. Ali, kako se prema njima, prema najgorima odnosio Hristos. Poučavao ih je, ukoravao, čak impulsivno reagovao zbog sknavljenja Božjeg hrama, ali nije organizovao kampanje protiv njih, ogovarao ih, i satanizovao. Iznosio je njihov loš primer pred učenicima i u oči im govorio istinu. Zato su ga mrzeli, progonili i raspeli na kraju. Svako neka prosudi gde se nalazi on sam, među kojima. Bog nije kao čovek da etiketira ljude i gleda ko je ko.

Dalje autor ističe da je zaštita od zablude crkveni način postojanja. Kako će se bogoslužiti u crkvi na novoj zemlji kada tamo neće biti crkve: "...i crkve ne videh u njemu; jer je njemu crkva Gospod Bog svedržitelj i jagnje... (Otkrovenje 21,22) Ili možda nema nove zemlje, već samo ove ili samo srpske pravoslavne, u čitavom univerzumu. Ili je zaštita od zablude istina, dobro - staro jevanđelje...

Insistira se na zdravoumnom koncipiranju čoveka što zvuči kao povlađivanje ljudskoj "prirodnoj" grešnoj prirodi koja mora da umre da bi Božji Duh obnovio čoveka u novo biće po Bogu. Priroda je smrt i raspadanje, a Duh je život i mir (o ovome piše Solovjov u knjizi "Duhovne osnove života").¹⁰

Evo nekih delova ove dragocene knjige za sve koji žele da žive duhovnim životom:

"Razum i savest razobličavaju naš obični smrtni život kao nedoličan i bedan i traže da se on popravi... Zadatak religije je da popravi naš izobličeni život, jer mi upošte živimo bezbožno i nedolično, robujući najnižoj prirodi. Mi ustajemo protiv Boga, udaljavamo se od bližnjih, potčinjavamo se ploti. A za istinski život, kakav on treba da bude, potrebno je upravo suprotno: dobrovoljno potčinjavanje Bogu, sloga (solidarnost) jednih sa drugima i gospodarenje nad prirodom...

Zadovoljavajući potrebe naše animalne prirode, mi, na kraju, dobijamo smrt; zadovoljavajući potrebe našeg uma i saznavajući sve što postoji, mi saznajemo da je i za sve što postoji opšti ishod smrt, da je cela vasseljena samo carstvo smrti. Težeći da živimo, mi umiremo, a težeći da saznamo život, saznajemo smrt. Čulnost nas vodi propasti, a um samo potvrđuje propast kao opšti zakon sveta. I naše svakodnevno iskustvo i naučna istraživanja uma otkrivaju samo jedno: neodrživost našeg života.

...Polna strast obmanjuje čovekovo srce prividom ljubavi. Međutim, ona nije ljubav već samo lažna slika ljubavi. Ljubav je unutarnja nedeljivost i jednosuštnost dva života, dok prirodna strast samo teži ovome, ali nikada to i ne postiže, zbog čega njena posledica i jeste samo nešto spoljašnje, neko drugo biće odvojeno od oba stvoritelja, biće koje im može biti sasvim tuđe i, čak, neprijateljsko. Mržnja i neprijateljstvo u našem prirodnom životu su sasvim realni, a ljubav u njemu je iluzija... Živi prema prirodnom znači ubijaj sebe

i druge

...Svest o moralnoj obavezi koja se probudila u čoveku izvlači ga iz bujice prirodnog života i ostavlja bespomoćnog i samog. Naša savest sudi prirodi, razlikuje dobro i zlo, ali ne daje silu da se priroda izmeni, popravi, da trijumfuje dobro, a da se savlada zlo... Ali, da bi čovek zaista stao na put blagodati, nije dovoljno priznanje uma, već je potreban podvig, to jest unutarnji napor volje: čovek se mora unutra pokrenuti da bi u sebe primio blagodat ili silu Božju... Svecelo dobro već jeste u Bogu.

...Iskušenje postoji samo za ljude duhovne ili ljude Božje. Bezbožnom čoveku, da bi činio zlo, nije potrebno iskušenje: on čini zlo već zbog svoje iskvarene prirode, po zakonu greha koji već vlada njime. Ali, Božji čovek nije zakonu greha neposredno podložan. Greh kao greh nema nad njim vlast i ne deluje na njega. On može biti zaveden grehom samo onda kada se greh predstavi kao nešto bezgrešno i kada zlo dobije izgled dobra, u čemu se i sastoji sila iskušenja...

...Kada smo iskreno poverovali u Boga i osetili u sebi dejstvo božanske blagodati, pred nama je početak novog duhovnog života. Obmana iskušenja se sastoji u tome što se taj početak uzima kao dostignuti kraj, a rađanje duhovnog života proglašava se za njegovo savršenstvo. Obmana je u tome što se duhovni život shvata kao nešto, jednom za svagda dato, nešto što nema potrebe za rastom, za neprestanim usavršavanjem iznutra i ostvarivanjem spolja.

...Suština svetskog zla sastoji se u otuđenju i neslozi svih bića, u njihovoj međusobnoj protivurečnosti i nepomirljivosti. I ako zla nesloga svih jeste besmisao u svetu, onda će smisao biti nešto suprotno, to jest sveopšte izmirenje i sloga..."

I zaista, posle ovog duhovnog predaha, vidimo da sektašenje ili odvajanje, nesloga iznutra, u samom čoveku, i spolja, u odnosima sa Bogom i bližnjima, jeste normalna pojava za sve nas pre nego što postanemo Božji ljudi, ljudi ljubavi. To iznova potvrđuje da je za postojanje sekta kriva neobnovljena ljudska psiha i ništa drugo.

Kritikuje se, dalje u tekstu,¹¹ podela sektaša na crkvu i svet. Ta podela je preuzeta iz Svetog pisma, a tumačenja te podele mogu biti pogrešna. Kada pravoslavni dokazuju bogougodnost liturgije, za dokaz uzimaju svoja osećanja i doživljaje koje su imali prilikom službe i tako dokazuju prisustvo Svetog Duha. Da li nečiji subjektivni doživljaj može biti dokaz? Šta je kriterijum istinitosti vere i bogoslužnja? To je ključno pitanje.

Ovi dokazi su doveli do zaključka da se sa krajnjom odlučnošću treba suprotstaviti daljem širenju sekta... Koje su stavke značajne u borbi protiv sekta (ja ću prevesti na jednostavan jezik):

1. Priznati postojanje problema (sekte kao problem)
2. Pokajati se (pravoslavci) za lične grehe i grehe uopšte
3. Sprovesti odlučno istrebljivanje sekta
4. Pokazati ljubav prema zalutalima
5. Oživeti misiju crkve

Ovi koraci su kontradiktorni i kao da imaju za cilj da se propagira svoje, a uništi tuđe. Ni jedan lažni filozofski ili religijski koncept ne sadrži potpunu neistinu jer niko ne bi prihvatio tako nešto. Svaka laž mora sadržavati dobar postotak istine da bi njome privukla. Što više istine u lažnoj teoriji, to je ona opasnija i dušepogubnija. U borbi za

večni život ide se na sve ili ništa. Nema kompromisa, natezanja istine, tolerisanja rupa i kontradiktornosti. Sve, uslovno rečeno, mora biti čisto, jasno, savršeno kao što je bio savršen Isus Hristos , kao što je čisto i bez trunke laži Sveto pismo i kao što je savršen Otac naš nebeski kakvi bi trebalo i mi da budemo. Kako je moguće pomešati pozitivno i negativno. Kako je moguće istrebljivati u ljubavi, boriti se protiv. Kada neko stane na stranu dobra i radi u tom pravcu, on se automatski bori protiv zla iako ne radi to svesno i namerno. Iznošenjem istine razotkriva se laž, dobrotom se razobličava zlo, svetlost po svojoj prirodi ubija tamu. Čim se čovek usmeri u borbu protiv - već je pao u zlo. Nema tog zla koje je zaslužio da se njime više bavimo nego dobrim. To je Božji put .

Kritika neoprotestantskih "sekti":

Iako te novoprotestantске organizacije nisu savršene, u velikoj meri, po mom shvatanju, reformišu u pozitivnom pravcu propuste istorijskog hrišćanstva (i katolika i pravoslavnih), jer Bibliju shvatam kao kriterijum istinitosti vere. Kada bi se tim razlikama pristupilo u poniznom duhu sa spremnošću na samokritiku i reformu, svi bi imali višestruke koristi. Međutim, i ovim razlikama se pristupa po već poznatom, u startu usvojenom principu - MI smo OK, oni nisu OK.

- Sveštenstvo svih svetih - je biblijski princip koji nije izmislila nijedna sekta. Sveštenik je čovek koji povezuje Boga i ljude - a to može biti, i treba da bude svaki vernik već prema svojim sposobnostima. Upravo izdvajanje određenih ljudi koji se smatraju neprikosnovenim duhovnim autoritetima je diskutabilna praksa. Njome čovek dolazi u prvi plan i krši se prva Božja zapovest, a takođe se umnogome olakšava manipulativan odnos čoveka nad čovekom.
- Negiraju sveto predanje - poznati protestantski moto još od Lutera je glasio "sola scriptura" ili Biblija i samo Biblija. Na žalost, ni protestantske crkve nisu uspele da ostanu dosledne ovom principu. Ali, veoma je velika zabluda, po meni, verovati da sveto predanje tumači sveto pismo, kao što u ovom tekstu piše. Jedini koji može da tumači Sveto pismo jeste Sveti Duh koji otkriva tajne Božje, a reći da predanje, koje je često u suprotnosti sa Pismom, tumači to isto Pismo znači reći da ljudi pojašnjavaju ono što je Bog rekao: Ukidate zapovest Božju učeći naukama i zapovestima ljudskim..." To je paradoks i već je o tome bilo reči.
- Ne priznaju ikone - i pored mnogih filozofskih objašnjenja nema opravdanja za pogrešnu praksu idolopoklonstva kroz ikone i druge simbole i relikvije u tradicionalnom hrišćanstvu.
- Verovanje da se prilikom pričešća dešava čudo pretvaranja vina u krv... isto je što i verovati da se Hristos svaki put istinski razapinje i umire - kako bi mu inače tekla krv?... Za mene je ovo besmislica i pokušaj da se neki prošli, telesni, starozavetni principi prenesu u oduhovljenu stvarnost Novoga zaveta. Hleb i vino su simboli koji nas podsećaju na Hristovu žrtvu i navode na pokajanje i bližu zajednicu sa Bogom. Sam Hristos je rekao: Duh je ono što oživljava, telo ne pomaže ništa. Reči koje vam ja rekoh duh su i život su... Drugim rečima: jedite moju reč i tako se napajajte mojim Duhom a to svakodnevno hranjenje mojom rečju obznanjujte prilikom svetog pričešća u simbolima moga tela i moje krvi.

- Večiti argument u vezi starosti crkve - nije bitno koliko je stara crkva već koliko je staro njeno učenje.
- Odbacivanje magijske vrednosti i moći samog krsta kao ukrasa na lančiću takođe je u duhu Novog zaveta koji traži smisao, duhovnu vrednost izraženu u promeni i rastu karaktera, a ne u praznoj formi.
- Odbacivanje raznih čuda, vezanih za svece ili druge natprirodne pojave, koja nisu kriterijum istinitosti vere, nemaju usaglašenost sa biblijskim učenjima, i koja se veoma razlikuju od Hristovih čuda.

Ovo su stavovi većine neoprotestantskih crkava koje pravoslavlje ne priznaje za ispravne.

Ako je crkva zajednica slobodnih ličnosti koji veruju u Hrista i koju je osnovao Bog onda se mora shvatiti da, slobodno rečeno, postoje dve Božje crkve, vidljiva - institucija ili grupa ljudi koja sačinjava crkveno telo koja uči istinu - i nevidljiva - oni koji će biti spašeni od večne smrti. Ko u Hristu (ljubavi) ne ostane, ne u crkvi, izbaciće se napolje. Ona je Božja dok ispoveda Božju veru i istinu, i ona može da otpadne od Boga i da se "izbaci napolje" lišena Božje blagodati kao i njeno verništvo. Postoji odgovornost odanosti Bogu - ne crkvi kao instituciji.

Ako je sekta zajednica u kojoj se uči jeres onda nije presudno to od koga se i kada odvojila, i koliko puta, već je presudno da uči krivoverje. Ako se neko odvoji od nečega lošeg i otpalog, nije uopšte sekta, isto kao što neko ostajanjem u lošem, ma koliko staro bilo, postaje sektaš ili jeretik.

Evo, još jedan krug se zatvara i opet dolazimo do početnog pitanja - šta je to sekta?

Pokušaću da rastumačim osnovne pojmove vezane za temu ovog rada kao što su: sekta, crkva, jeres, fanatizam, uz osvrt na višeznačnost ovih pojmova, zavisno od toga ko ih tumači. Na primer, centralni pojam - sekta - u nauci ima jedno, u narodu drugo, a u Bibliji sasvim treće značenje, a slično je i sa ostalim pojmovima. Čitava zbrka oko sekta je i mogla da nastane upravo zbog ovih različitih tumačenja, a koja je neko dobro iskoristio za svoj interes.

Pojam sekte u *nauci*:

Sekta (secta od seljui - lat.¹²) - sledovati, pratiti načela kojih se neko drži; stranka, škola, manja verska stranka ili manje udruženje koje se odvojilo od neke veće, vladajuće verske stranke; (secta - trag, put pravac; seljui - slediti) religiozna grupa koja se otcepila od vladajuće crkve; zatvorena grupa koja se otuđuje od širokih masa.

Sektaštvo:

- skup različitih verskih sekta koje se ne slažu sa službenom crkvenom organizacijom;

- izdvojenost, zatvorenost uskih grupa istomišljenika...

Ove definicije ne upućuju na to da sekta predstavlja onu organizaciju koja se

odvojila od veće i ne mora biti nužno da je reč o krivoverju ili jeresi, o čemu ćemo kasnije. Po ovom kriterijumu, sve monoteističke religije koje su proizašle iz judaizma su sekte.

Pojam sekte u *narodu* - ne podrazumeva samo odvojenost od crkve već podrazumeva i jeres - lažnu nauku koja predstavlja opasnost po društvo. U prosečnoj svesti, pojam sekte je zamenio pojam disidenta, stranog plaćenika, saradnika neprijateljske sile koji je odgovoran za neprilike u zemlji i u narodu. To je snažan iracionalni stav ili narodski rečeno - predrasuda koja je izraz čovekovog pokušaja da odgovornost za sopstvene neuspehe i unutrašnje nezadovoljstvo prebaci na nekog dežurnog krivca kog pronalazi u raznim pripadnicima verskih manjina, određenog staleža, rase, političke stranke... Pošto su se tradicionalne moralne norme izgubile pa se mito, laž, korupcija... krste kao sposobnosti (snalaženja), onda se greh, umesto u karakteru ljudi, traži u pripadnosti nekoj zajednici (sekti) što je nesumnjiv dokaz kolektivne patologije.

Pojam sekte u *Bibliji* - ne postoji. Pominje se pojam Vavilon koji predstavlja zbrku, pometnju, skup jeretičkih shvatanja koje objedinjuje zajedničko otpadništvo od Boga, a ne od neke institucije: "Pade pade Vavilon i posta stan đavolima i tamnica sviju ptica nečistijeh i mrskih, jer otrovnim vinom kurvarstva svojega napoji sve narode" (Otk. 18,2).

Pad Vavilona predstavlja religiozni sistem koji je otpao od Boga i na njegovom vrhuncu, Bog upućuje poziv svom narodu da izađe iz njega: "Izađite iz nje narode moj da se ne pomiješate u grijeh njezine i da vam ne naude zla njezina..." (Otk. 18 4-5)

Pojam sekte se, kao što se vidi iz priloženog, veoma razlikuje u naučnoj interpretaciji od one u narodnoj ili biblijskoj - gde je praktično nepostojeći u značenjskom smislu a pojavljuje se recimo da okarakterise pokret koji je Hrist osnovao a koji je kasnije dobio naziv hrišćanstvo. To je stvar prevoda. Međutim, još više se razlikuju tumačenja pojma crkva u nauci, narodu i Bibliji. Proučimo to поближе:

Pojam crkve u *nauci*:

Crkva je zajednica hrišćanskih vernika kao i zgrada namenjena za hrišćanska bogoslužjenja.

Pojam crkve u *narodu*:

Crkva je centar narodnog ujedinjenja, čuvar tradicionalnih vrednosti i nacionalnog identiteta. Definisane čoveka po pripadnosti zajednici smatra se važnijim od definisanja čoveka po njegovom karakteru, zato što pripadnost zajednici moralno ne obavezuje, dok pripadnost po karakteru zahteva čišćenje i obnovu srca božanskom ljubavlju u skladu sa Božjim moralnim zakonom.

Pojam crkve u *Bibliji*:

Crkva (*eclesia* - grč.¹³) predstavlja zajednicu vernih Božjih ljudi koji su izašli iz sveta greha (*eclesia* - pozvati napolje), ali koji treba da budu svetlost svetu grešnika. Oni duhovno nisu "od sveta" ali su fizički "na svetu" i donose rodove Duha koji su pokazatelj njihove pripadnosti Božjoj crkvi - nasuprot svetu: "A poznata su dela telesna koja su preljubočinstvo, kurvarstvo, nečistota, besramnost, idolopoklonstvo, čaranja, neprijateljstva, svađe, pakosti, srdnje, prkosi, raspre, sablazni, jeresi, zavisti, ubistva, pijanstva, žderanja, i ostalo, kao što kazah naprijed da oni koji ovako čine neće naslijediti carstva Božjega." (Galatima poslanica 5,19-21) A rod je duhovni ljubav radost mir, trpljenje, dobrota, milost, vera, krotost, uzdržanje..." (Gal. 5,22-23) "Po rodovima njihovim

poznaćete ih. Eda li se bere s trnja grožđe ili s čička smokve? Tako svako drvo dobro rodove dobre rađa a zlo drvo rodove zle rađa. Ne može drvo dobro rodove zle rađati, ni drvo zlo rodova dobrih rađati". (Matej 7,16-18)

Pored *rodova Duha* koji pokazuju da je crkva odvojena od ostalog sveta, nju karakterišu i darovi Duha koji služe da se radosna vest koju crkva treba da odnese svetu prenosi dalje u svet. "A u svakome se pojavljuje Duh na korist. Jer jednome se daje Duhom riječ premudrosti, a drugome reč razuma po istome Duhu; a drugome vera tim istim Duhom; a drugome dar isceljenja po tom istom Duhu. A drugom da čini čudesa, a drugome proroštvo, a drugome da razlikuje duhove, a drugome različni jezici, a drugome da kazuje jezike. A ovo sve čini jedan i taj isti Duh razdeljujući po svojoj vlasti svakome kako hoće." (1Korinćanima 12,7-11) Po Bibliji, crkva ne propoveda sebe nego Hrista.

Razlika u shvatanjima pojma crkve dovodi do stalnih nesporazuma.

Kao što postoje pogrešne predstave pri tumačenju pojmova sekta i crkva, isto je i sa pojmovima jeres i fanatizam.

U nauci jeres (hereza, heireisis mišljenje, sledba - grč.) je versko mišljenje koje je u suprotnosti sa službenim, autoriziranim naučavanjem neke verske zajednice ili crkve. Kada je zajednica relativno nezavisnih hrišćanskih opština sa episkopom na čelu prerasla u čvrstu crkvenu organizaciju podložnu autoritetu svetovnog vladara (sve do pada Vizantije na istoku ili raspada rimskog carstva na zapadu), hrišćansko učenje se ukalupilo u različite simbole, dogme, zaključke crkvenih sabora... To se nametalo ljudima kao božanski autoritet, a odstupanje od njih gledalo se kao zločin protiv države i kažnjavalo se smrću. Crkva je jerecima proglašavala mnoge naučnike i filozofe koji su slobodoumno, u ime zdravog razuma ustajali protiv mrtvih dogmi. Glavnu ulogu u suzbijanju hereze imala je crkvena institucija poznata pod imenom "Sveta inkvizicija".

Pojam jeresi u *narodu* se ređe upotrebljava od pojma sekte jer obavezuje na razmišljanje što je veoma teško za većinu ljudi pošto podrazumeva odgovornost. Tako se jeretikom smatra svako ko nije član vladajuće crkve bez obzira u šta i kako veruje.

U *Bibliji*, grčki pojam - herezis - Vuk Karadžić prevodi kao jeres, dok Emilijan Čarnić prevodi istu reč kao sekta. U Bibliji, apostoli su nazivani jerecima (sektašima) od strane Rimljana i Jevreja: "Poznato nam je, naime, za ovu sektu da se svuda protiv nje govori..." (Dela 28,22)

Hrišćanstvo predstavlja jeres u odnosu na zvaničnu jevrejsku religiju iz koje je proizašlo. Hrišćanska crkva u očima Jevreja predstavlja samo jednu od mnogobrojnih jevrejskih sekti. Nasuprot zdravoj nauci koja je "voda života", lažna nauka (jeres) se simbolizuje "otrovnim vinom" Vavilona koji napoji sve narode.

Pojam fanatizma u nauci (fanaticus - zanet, zanesen) predstavlja preteranu zanese-nost, zaslepljenost nečim (naukom, idejom, verom, politikom...)

Fanaticus - ushićen, oduševljen, pomaman, strašan, pomamna zanesenost prati krajnju netrpeljivost prema drugim uverenjima; slepa gorljivost, zanesena revnost.

Fanatik ima uske i skućene poglede, slepo veruje u ispravnost svojih ideja, a potpuno je nesposoban da razume tuđe ideje i osećaje. Da bi razorio ono što progoni, žrtvuje i vlastiti život.

Pojam fanatizma u *narodu* ima značenje preteranog i neprihvatljivog ponašanja u

odnosu na uobičajeno ponašanje ili ponašanje onoga koji procenjuje. Ovde se takođe ne upotrebljava razum već se mišljenje većine slepo prihvata. Tako je, po nekima, fanatizam to što "sektaši" ne puše i ne piju alkohol, ali nije fanatizam kad neko provodi život u mraku, postu, samoći, plaču, bdenju, jednom rečju samomučenju. Jedan momak je hteo da se duhovno podvižava u manastiru pa je od silne hladnoće i klečanja dobio hroničnu upalu bubrega. Da li je to Bogu po volji. Kakav je Bog?

Pojam fanatizma u *Bibliji* se ne pominje, ali se pominje "revnost za Boga koja nije po razumu": ... "jer svedočim da imaju revnost za Boga, ali ne po razumu." (Rim 10,2) kao i kritički odnos prema neupotrebi razuma koji diferencira dobro od zla: "Lud veruje svašta, a pametan pazi na svoje korake... uklanjati se od zla je razum..."

Ljudi izbegavaju da upotrebe razum jer se sreću sa svešću o sopstvenoj odgovornosti kao i sa grizom savesti. To iziskuje dodatni napor da se te konfliktno situacije u čoveku reše. Čovek svesno zatvara oči pred istinom da ne bi ugrozio svoj mir zasnovan na uljuljkanioj savesti u zabludi. Kada se čovek plaši drugog mišljenja, to znači da je u zabludi, jer onaj ko je u istini - istine se ne boji. Najveći stres za čoveka je otkrivanje zla njegove dobrote. On shvata da ga na dobrotu ne pokreće ljubav, već interes ili neki drugi grešan motiv. Shvata da mu je potrebna promena, revolucija u psihi. Zastravajuće, zar ne?

Postavlja se pitanje: zašto bi iko napustio pravoslavlje i prešao u sektu?

Na našim prostorima veliki broj ljudi napustilo je komunističku ideologiju i postali su pobožni, ali nisu napustili autoritarnu staljinističku svest koju su imali za vreme komunizma. Masa je zainteresovana za religiju onim istim motivima kojim je sledila ideju komunizma. Nekadašnji idoli, narodni heroji, zamenjeni su pravoslavnim svecima. Komandanta Savu zamenio je sveti Sava. Dežurni krivci, nekadašnji neprijatelji revolucije, danas su sektaši. I dalje je važnije ko govori nego šta je rekao. A sve to jeste deo mentalne manipulacije ljudi koji željni vlasti i ostvarivanja svojih ciljeva, zloupotrebljavaju psiho-patologiju srpskog naroda.

Naravno, ovo se ne odnosi samo na srpski narod već na grešnu ljudsku psihu uopšte. Poenta je u tome da se podobnost ili nepodobnost nekoga pronalazi u kriterijumima koji moralno ne obavezuju. Lakše je biti član neke institucije nego menjati svoje zlo srce, lakše je površno i frazerski prihvatiti hrišćanske ideale nego slediti Isusa Hrista koji traži da dostignemo savršenstvo karaktera, do te mere da ljubimo čak i svoje neprijatelje. Zloupotrebljena, religija postaje najsnažniji otrov za ljudsku dušu, kao što ispravno shvaćena i primenjena u praksi predstavlja najveći i jedini lek za duh čoveka. Međutim, popularna religija ne zahteva pročišćenje ljudskog srca već samo uljuljuje nečistu savest. Drugim rečima, nije važno kako živiš, da li držiš zapovesti Božje, važno je da poštuješ običaje i podeš u crkvu, ponekad. Nije mnogo pronicljivosti potrebno da objektivni posmatrač zaključi da se prosečan takav vernik formalista ne razlikuje mnogo po karakteru i načinu života, posebno u moralnom smislu, od prosečnog nevernika.

Tolstoj je to ljudsko greholjubivo licemerje ovako opisao:

"Mislim da su mnogi ljudi to iskusili. Svom svojom dušom želeo sam da budem dobar; ali sam bio mlad, imao sam svojih strasti, a bio sam sam, potpuno sam, kada sam tražio dobro. Svaki put kada sam pokušavao da iskažem ono što je izražavalo moje

najiskrenije želje - to da hoću da budem dobar moralno - nailazio sam na prezir i potsmeh; a kad sam se odavao prljavim strastima, hvalili su me i podsticali.. Ne mogu a da se tih godina ne setim bez užasa, mržnje i bola u srcu. Ubijao sam ljude u ratu, izazivao na dvoboje da bih ubio, gubio na kartama, ćerdao trud mužika, tukao ih, bludničio, varao. Laž, lopovluk, preljube svake vrste, pijančenje, nasilje, ubistvo... Nije bilo prestupa koji nisam višio i zbog svega toga su me moji vršnjaci hvalili, smatrali me i smatraju za vrlo moralnog čoveka.”¹⁴

Stres upotrebe razuma postoji iz već istaknutog razloga - bežanje od lične moralne odgovornosti i istine koja traži hrabrost za njeno prihvatanje i spremnost na promenu, neslaganje sa okolinom i opštu revoluciju u čoveku i van njega. Kada čovek ovako kukavički postupa, dolazi ne do nestajanja razuma već do njegovog izopačavanja i pojave jeresi, fanatizma, sektaštva u njemu. Otpad od Boga karakteriše nekoliko uobičajenih koraka:

- Pojava fanatizma usled nerazmišljanja
- Gubljenje zdravog razuma usled gaženja savesti
- Zloupotreba savesti u cilju rešavanja problema krivice

Hula na Svetoga Duha, kao jedini neoprostiv greh, predstavlja trenutak u ljudskom životu kada je čovek sebe konačno doveo u stanje kada više ne može, i da hoće, da čuje Boga niti da ga poslušaju. Kada je ovim navedenim postupcima potpuno ugušio glas Božji u svom umu, tada čovek iskreno veruje u zabludu (laž) koja će upropasti mnoge preko njega, a na kraju i njega samoga. Svakodnevnim izborima svako od nas svakoga dana utvrđuje svoj put ili ka životu ili smrti. Ne prihvataju svi isti oblik zablude, zavisno od načina na koji se čovek odnosi prema pomenutom stresu upotrebe zdravog razuma. Neki odluče da taj problem reše tako što će izbeći razmišljanje uopšte, pa na osnovu svog ograničenog iskustva zaključuju da Boga i nema - što predstavlja beg u ateizam.

Ima ljudi koji uviđaju kako grešnost ljudi oko sebe tako i svoju sopstvenu, ali iz nekog od mnogobrojnih razloga ne žele da prihvate božanske načine da se problem greha reši, već odlučuju da budu iskreni i da otvoreno žive u grehu - što predstavlja satanizam.

Ima više oblika satanizma, od blažih do onih najekstremnijih. Verovanje da je ljudska priroda nepromenljiva i da je jedino moguće stanje ovakvo kakvo jeste, kao i težnja da se što više zadovoljavaju strasti, nagoni i ljubav prema telesnim uživanjima jeste satanizam “normalnih ljudi”. Članovi satanističkih crkava u otvorenom obožavanju đavola pronalaze ispunjenje svojih želja. Imaju ljudi koji nisu zadovoljni onim što im Bog nudi i misle da će im đavo dati više onoga što oni žele. Zapravo, biblijski koncept čoveka, sveta i života ne odgovara nama ovakvima kakvi jesmo. Ako želimo da živimo u Božjem carstvu, treba da se menjamo, da ne povlađujemo svojim prohtevima, željama i prirodnim nagonima već da ih ukrotimo za poslušnost Božjem zakonu koji donosi slogu i mir, koji je oličenje božanske ljubavi i temelj Njegove vladavine. Bog nam nudi težak i mukotrpan život na ovoj planeti, ali pun nade vere prave ljubavi u očekivanju obećanja koja će se jednoga dana obistiniti, kada će ova planeta umesto da bude kneževstvo sotone biti Božje carstvo, kao što je to bilo u početku. Svi oni koji žele da uživaju u ovozemaljskom životu, da žive lagodno i bez problema, konflikata, na neki način podržavaju satanizam.

I sama definicija greha satanista zvuči poznato, kao da je mnogi, ne znajući od koga je, i sami izgovaraju kao svoje uverenje: *“Greh nije greh ukoliko se izražava na prirodan način i ukoliko ne ugrožava druge.”*¹⁵

Ova rečenica, površno gledano, tako demokratski zvuči, ali u sebi krije najopasniju sotonsku prevaru kojom vara sve koji nisu tvrdo na Božjoj strani. Ova formulacija - na prirodan način, tako prija i oslobađa od krivice. Pa to je prirodno (naše strasti i prohtevi koji se suprotstavljaju Božjem zakonu), kako može to biti greh!? Bog kroz Sveto pismo jasno kaže da je naša priroda - neprirodna za Njegov svet, i da mora da se mori, suzbije, čak ubije da bi čovek ponovo mogao da bude stvoren, ponovo rođen po obličju Tvorčevom, kao što je bilo u početku. Formulacija „ne ugrožava drugoga“ upućuje na “ferplej” kog nema kada je prestup zakona, ili greh u pitanju. Svaki moj greh ugrožava i mog bližnjeg. Mi smo svi povezani telesno, duhovno, duševno, nismo izdvojene planete bez uzajamne interakcije. Ako na bilo koji način ugrožavam svoje zdravlje, činim to i onima sa kojima sam u dodiru, ako ni na koji način, fizički, duhovno ni duševno ne ugrožavam direktno, onda indirektno zračim određenom energijom, širim oko sebe atmosferu koja može biti zatrovana ili lekovita za moje bližnje. Ne postoji greh koji nije greh. To su sotonine laži.

Postoje i perfidnije laži i zablude za one malo promućurnije. To su lažne reformacije unutar hrišćanstva. Jednom slikovitom sintagmom možemo definisati osnovni problem ovih prevarenih hrišćana, a to je “duhovno đubretarstvo”. Oni uviđaju formalizam, neposvećenost i propuste u tradicionalnim crkvama i opsega ih kritički duh koji postaje glavno usmerenje njihovih misli. Gubi se zdrava, pozitivna orijentacija na Boga i njegova obećanja, nadu i ljubav u životu i negativne pojave preplavljaju svest.

Nezadovoljni formalizmom i hladnoćom tradicionalnog hrišćanstva mnogi se okreću novim pokretima, nasmejanim licima koja obećavaju nešto novo. Shvatanje da je propovedanje Božjih zapovesti izvor formalizma, i predstava o ljubavi kao sentimentu, emociji (a ne kao motivu i načelu) zapljusnulo je ceo hrišćanski svet lažnom duhovnom reformacijom: pentekostni pokret u protestantizmu, karizmatiski u katoličanstvu i bogomoljački pokret u pravoslavnoj crkvi.

Temelji ropstva i manipulacije

Čovekom se može manipulirati uglavnom preko njegovih slabosti. Ako neko robuje svojim slabostima, nije moguće njegovo oslobođenje od manipulacije spolja budući da je on iznutra već izmanipulisan. Nezadovoljstvo se javlja kao posledica neadekvatnog duhovnog života, pa razni pogrešni načini da se to nezadovoljstvo otkloni jesu put ka ropstvu. Objekat nećijih sebičnih želja jeste i sredstvo zarobljavanja njegovog. Da bi zadovoljio greholjubivo srce, čoveku je potreban sebični užitak, a da bi umirio nečistu savest, potrebna mu je zabluda. To su dva najsnažnija sredstva manipulacije, sebično uživanje i zabluda.

Uvek je u istoriji bilo situacija u kojima su ljudi bili primoravani da postupaju i odlučuju protiv svoje savesti. Neretko je bilo pravo herojstvo ne popustiti manipulaciji i pritiscima, jer su posledice bile veoma teške po onoga ko neće da sluša.

Materijalni interes je najčešće razlog zbog kog ljudi pristaju da promene ime, veru i

političko opredeljenje. Ako se čovek ne izgradi kao duhovno i moralno biće, on materijalne vrednosti posmatra kao najvažnije i jedine, pa zarad "hleba i ribe" gazi najuzvišenije duhovne vrednosti. Radi napretka u službi, bolje plate, odobravanja okoline, čovek je u stanju da prihvati svaku ideologiju koja mu se servira sa vrha. Nekada to i nije za zameriti, jer ljudi nemaju ništa u šta istinski veruju do te mere da će i sopstveni život žrtvovati za tu veru, pa im je svejedno kako će se deklarirati sve dok ostvaruju svoje interese. Znači, sasvim je svejedno da li je komunista, hrišćanin ili budista.

Promena životne filosofije radi interesa jeste slabost čovečja, ali ne zato što je promenjena već zbog sebičnih pobuda iz kojih je to učinjeno. Nije svaka promena životne filosofije i vere motivisana interesom. Egzistencijalno i materijalno blagostanje najčešće nisu razlozi zbog kojih neko odlazi u sektu.

Možda su tu prisutni drugi oblici manipulacije: kroz izazivanje osećanja krivice, straha, šarmiranje sentimentalnošću, ali ovaj način manipulacije čoveka nad čovekom je prisutniji u savremenom načinu udvaranja nego u sektama. Nezaovoljstvo i mržnja usled neuzvraćene ljubavi, stres razvoda ili prerano sklopljenog braka, patnja zbog neverstva partnera, ropska emotivna vezanost, agresivnost u bliskim vezama jesu mnogo veće zlo od sektu.

Prekomerna telesna zadovoljstva i materijalizam su dozvoljene aktivnosti i opredeljenja koja izazivaju globalne tragične posledice. Takođe, pravdanje tako nakaradnog života pred sopstvenom savešću izaziva gubljenje zdravog razuma, takav um prihvata zabludu, a ona provocira čovekovu grešnu motivisanost, oslepljuje njegov um po pitanju prirode njegovih motiva i istine uopšte i guši svest o životnoj odgovornosti.

U ovome leži i razlog zbog koga se ljudi plaše verskih sektu. Kao duhovno nezreli i nesposobni da zauzmu određene stavove iza kojih će čvrsto stajati, oni se svega plaše ("mi se svega plašimo, a naročito smrti..."¹⁶), a naročito onoga što im je društvo satanizovalo u odsustvu prave ljubavi.

Šta je to loše u sektu što će od mene načiniti goreg čoveka? Ili je sekta loša samo zato što je sekta? Šta je to u društvu što će od mene učiniti boljeg čoveka ili treba da slušam vladajuću većinu samo zato što je većina? Mislite o tome.

Lično ne verujem u bilo koju ili kakvu ovozemaljsku crkvenu organizaciju. Činjenica je da je institucijalno veroispovedanje doživelo totalni krah. Vreme je da probuđenje istinske pobožnosti dođe iznutra, kroz ljude čistoga srca, baš kao u Hristovo vreme. A ti ljudi treba da budemo ti i ja.

LITERATURA

* Uvod u doktorsku disertaciju "O oružanom propagiranju vere", koju je na univerzitetu Haleu u Nemačkoj 1752. godine branio Jovan Stefanov Balević, koji je poznat kao Šćepan Mali.

1 F. M. Dostojevski, „Braća Karamazovi“

2 Biljana Đurđević Stojković

3 Verske zajednice su podeljene na priznate i nepriznate, a ove druge na destruktivne i nedestruktivne

4 Ispovesti žrtava sekti - autor

5 Biblija i samo Biblija

6 Iz knjige "Ispovesti žrtava sekti"

7 Novi zavet, izveštaj o raspeću...

8 Sajt na internetu: Sekte - rak na koži jedne nacije

9 Definicija sekularizma u tekstu: Sekte - rak na koži jedne nacije

10 A. Solovjov, "Duhovne osnove života"

11 O sektama (Internet)

12 Rečnik: M. Webzter

13 Senc/grčko-hrvatski rečnik

14 L.N. Tolstoj, "Publicistički spisi"

15 A.Š. La Vejev - osnivač crkve satanista

16 B. Šćepanović, "Smrt gospodina Goluže"

Zahvaljujem se svima koji su mi pomogli da napišem ovaj rad sa nadom da će biti od koristi srpskom narodu. Imena ne navodim da bi praktično oživelu primarnu potrebu za promenom pristupa. To znači da želim da vaspitam sebe i moj narod da nam bude važnije ono *što je rečeno* od toga *ko je to rekao*. Počnimo sa pozitivnim izmenama odmah.

Ova knjiga je pokušaj da se poljulja vekovima negovano tle totalitarnog načina razmišljanja pre svega na našim prostorima, kao i potraga za istinitom verom Hristovom. Pojava mnogorazličnih verskih pravaca i organizacija dovela je do stvaranja ozloglašenog termina sekta koji se ovde detaljno rasvetljava i stavlja u kontekst širih društvenih kategorija. Ovo sve zadire u političke, filozofske i religijske sfere a sa jednim ciljem - da se odgovori na pitanje gde, kako, zašto, sa kim postati i biti, ono što svi žarko želimo – biti normalan.

E-mail: donika777@live.com